

II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 30 päivänä heinäkuuta 1997,

Ranskan GAN-ryhmälle myöntämien tukien ehdollisesta hyväksymisestä

(Ainoastaan ranskankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(98/204/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 92 ja 93 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 61 ja 62 artiklan,

on kehottanut mainittujen artiklojen mukaisesti niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa ⁽¹⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

1. JOHDANTO

GAN on julkisessa omistuksessa oleva rahoitusryhmä, joka toimii pankki- ja vakuutusosalalla. Sillä on ollut huomattavia vaikeuksia vuodesta 1993 kiinteistöalan omaisuuden ja vakuutustoiminnan osalta kirjattujen tappioiden vuoksi. Näiden vaikeuksien vuoksi Ranskan valtio päätti vuonna 1995 myöntää GANille tukea ohjaimalla yritykselle pääomaa 2,86 miljardin Ranskan frangin arvopaperiapportilla.

Komissio tutki GANin ja sen tytäryhtiön UIC:n rakenneuudistussuunnitelman sekä Ranskan valtiovarainministeriön neuvonantajankin (Morgan Stanley) valmisteleman tilintarkastuskertomuksen ja päätti 18 päivänä syyskuuta 1996 katsoa tämän menettelyn valtiontueksi, josta

ei ole ilmoitettu (tuki NN 43/96), ja hyväksyä tuen sillä edellytyksellä, että komissiolle esitetty rakenneuudistussuunnitelma toteutetaan kokonaisuudessaan. Suunnitelmassa määrätään erityisesti CIC-pankkiryhmän osakeenemmistöä luopumisesta GANin elinkelpoisuuden palauttamiseksi ja tuen vääristävien vaikutusten minimoimiseksi.

Ranskan viranomaiset väittivät kirjeissään 28 päivältä helmikuuta 1997 ja 3 päivältä maaliskuuta 1997, että hyväksytyt tuet eivät olleet riittävän suuret, kun otetaan huomioon erityisesti ryhmän taloudellisen tilanteen huononeminen kiinteistöalan rahoitustoiminnassa ja CIC-pankkiryhmän yksityistämisen epäonnistuminen, sekä ilmoittivat komissiolle suunnittelevansa noin 20 miljardin frangin suuruisen lisätuen myöntämistä GANille.

Komissio päätti 12 päivänä maaliskuuta 1997 aloittaa uudestaan perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn vuonna 1995 toteutetun 2,86 miljardin frangin suuruisen osakepääoman korotuksen osalta sekä aloittaa samanlaisen menettelyn ilmoitettujen uusien tukitoimenpiteiden, eli vuodeksi 1997 suunnitellun 11 miljardin frangin suuruisen osakepääoman korotuksen ja GANin 9 miljardin frangin suuruisiksi arvioiduista tappioista vastaamista koskevan valtion sitoumuksen osalta. Komission päätös annettiin tiedoksi Ranskan viranomaisille 8 päivänä huhtikuuta 1997 päivätyssä kirjeessä (SG/97/D/2644).

Komissio käytti neuvonantajanaan maailman johtaviin kuuluvaa kansainvälistä liikepankkia, jotta se saattoi analysoida yksityiskohtaisesti Ranskan viranomaisien toimitamat, GAN-ryhmän tilannetta, sen rakenneuudistussuunnitelmaa ja erityisesti sen elinkelpoisuutta koskevat asiat kirjat.

⁽¹⁾ EYVL C 149, 17.5.1997, s. 6.

Ranskan viranomaiset toimivat tämän menettelyn yhteydessä täysipainoisesti yhteistyössä komission kanssa ja toimittivat sille kaikki sen pyytämät asiakirjat. Ranskan talous- ja valtiovarainministeri toimitti komissiolle tiedot Ranskan hallituksen GANIin liittyvistä sitoumuksista kirjessä 18 päivältä heinäkuuta 1997. Muut, joita asia koskee, eivät jättäneet kirjallisia huomautuksia tähän menettelyyn kuuluvan määräajan kuluessa.

2. GAN JA SEN MAKSUKYVYTTÖMYYTEEN JOHTANEET SYYT

GAN on pörssissä noteerattu valtiojohtoinen rahoitusryhmä (valtio omistaa yli 80 prosenttia GANin emoyhtiön — ryhmän holdingyhtiön — pääomasta), joka toimii pankki- ja vakuutuslalla. GAN on liikevaihdoltaan (noin 53,5 miljardia frangia vuonna 1996) Ranskan viidenneksi suurin vakuutusalan ryhmä yksityisten AXA-UAP- ja AGF-ryhmien jälkeen. Sen muita suurimpia kilpailijoita ovat yksityinen ryhmä Victoire sekä keskinäiset vakuutusyhtiöt. GANin osuus Ranskan vakuutusmarkkinoilla on noin 5 prosenttia. GAN omistaa noin 93 prosenttia CIC-pankkiryhmästä, joka on 10 alueellisen pankin verkosto. Sen taseen loppusumma on yli 600 miljardia Ranskan frangia ja vuoden 1996 pankkitoiminnan nettotuotot olivat 17 miljardia⁽²⁾. CIC on siis viidennellä sijalla Ranskan pankkiyhdistykseen (Association Française des Banques) kuuluvien pankkien luettelossa. CIC-ryhmä toimii erityisen vilkkaasti pk-yritysten rahoittamisessa, mutta se toimii myös kiinteistöalalla tytäryhtiönsä UIC:n välityksellä. UIC siirrettiin myöhemmin GANin omistukseen. Société Centrale du GAN omistaa nykyisin noin 97 prosenttia UIC:stä. Ryhmällä on myös osakkuuksia teollisuusyrityksissä.

GAN-ryhmän henkilöstöstä 9 600 toimii Ranskan vakuutustoiminnassa (5 150 hallintohenkilöä, 2 450 vakuutusvirkailijaa ja 2 000 provisiopalkkaista asiamiestä), 4 100 vakuutustoiminnassa ulkomailla, 21 350 CIC-pankkiryhmässä ja 560 UIC:ssä.

GANin toiminta kattaa kaikki vakuutusalan toiminnot eli (sekä yritysten että yksityishenkilöiden) vahinkovakuutukset, henkivakuutukset ja vakuutussäästämisen. Eri vakuutusyhtiöt on koottu GAN SA -holdingyhtiön omistukseen. Tuotteiden jakeluverkosto koostuu meklareista, vakuutusasiamiehistä ja Socapi-yhtiöstä. Koska Socapi on GANin ja CIC-pankkiryhmän yhteisyritys (50/50), se käyttää CIC-pankkiryhmän konttoriverkostoa henkivakuutus tuotteidensa jakeluun. Vaikka yhteinen pankki- ja vakuutustoiminta onkin hyvin kehittyntä pankki- ja vakuutusryhmien keskuudessa, GAN on lähes ainoa rans-

kalainen vakuutusyhtiö, joka omistaa pankkiryhmän⁽³⁾, sillä päinvastainen tilanne, jossa pankki omistaa vakuutusyhtiön, on paljon tällaista tilannetta yleisempi.

GAN harjoittaa liiketoimintaa myös ulkomailla (varsinkin Yhdistyneessä kuningaskunnassa, mutta myös Italiassa, Espanjassa, Portugalissa, Saksassa, Sveitsissä, Marokossa, Yhdysvalloissa ja Kanadassa), ja ulkomaan-toiminta kattaa 25 prosenttia sen liikevaihdosta.

GANilla on vaikeuksia niin pankki- kuin vakuutustoiminnassakin. Kiinteistöalan kriisi ja pk-yritysten taloudellisen tilanteen heikentyminen ovat heikentäneet pankin toimintaa merkittävästi; vahinkovakuutus on kärsinyt niistä jälkivaikutuksista, joita aiheutui markkinoiden suhdanne muutoksen aikana toteutetusta liian aggressiivisesta laajentumisstrategiasta. Vuonna 1993 CIC-pankkiryhmään kuuluvalla UIC-tytäryhtiöllä ja erikoistuneella Sofalyhtiöllä olleiden kiinteistöalaaan liittyvien noin 19 miljardin frangin arvoisten saatavien ja muiden omaisuuserien huono laatu pakottivat GANin puuttumaan asiaan irrottamalla UIC:n CIC-ryhmästä, jolloin CIC pystyi noudattamaan pankkialan lakisääteisiä velvollisuuksia. Kyseisten sitoumusten arvon aleneminen osoittautui kuitenkin myöhemmin kestävämmäksi GANin itsensäkin kannalta. GAN joutui turvautumaan kahteen omaisuudenhoito-yhtiöön (Parixeliin ja Bâticréditiin) poistaakseen nämä riskitekijät taseestaan. Koska GAN takaa ja rahoittaa omaisuudenhoito-yhtiöitä, niihin liittyviä riskejä ei ole poistettu, vaan riskit on porrastettu eri ajankohdille ja jaettu ryhmän eri osien kesken siinä toivossa, että näihin yhtiöihin liittyvät tappiot voidaan kattaa ryhmän voitolla. Vakuutusalan riittämättömien tulosten vuoksi GAN ei saanut kiinteistöalan vajetta katetuksi, vaan se joutui turvautumaan valtion tukeen. Valtio päätti antaa sille 2,86 miljardin arvosta Elfin ja CIC:n arvopapereita vuonna 1995 sekä noin 20 miljardin frangin arvosta muita tukia vuonna 1997. Valtiontuen avulla GAN saattoi siis vakauttaa tappionsa 1,8 miljardiin frangiin vuonna 1995 ja 5,7 miljardiin frangiin vuonna 1997.

GANin ja erityisesti sen tytäryhtiön UIC:n vaikeudet liittyvät Ranskan kiinteistöalan kriisiin, joka syntyi 1980-luvun lopun liiallisen keinottelun jälkeen ja joka vaikutti eri asteisesti erityisesti useisiin julkisiin rahoituslaitoksiin. Näin ollen ne yritykset, jotka keinottelivat eniten, jotka olivat erikoistuneet kiinteistöalan rahoittamiseen tai jotka reagoivat liian myöhään markkinoiden äkilliseen suunnanmuutokseen, kärsivät huomattavia tappioita. Erityisesti tietyt julkiset rahoituslaitokset, kuten Crédit Lyonnais, Comptoir des Entrepreneurs, Crédit Foncier, Société Marseillaise de Crédit ja GAN, saattoivat turvautua valtion tukeen. Toisissa yrityksissä, kuten Suez- ja Paribas-

⁽²⁾ GANilla on ollut vähemmistöosakkuus CIC:ssä jo vuodesta 1985.

⁽³⁾ Vakuutusyhtiöt ovat hiljattain ottaneet uudelleen omistukseensa pankkiryhmiä valtion pyynnöstä tai voittaakseen vähemmistöosakkaina toimivien pankkialan tytäryhtiöidensä vaikeudet: näin ollen AGF on ottanut uudelleen omistukseensa CDE:n ja UAP Worms -pankin.

ryhmissä, oli toteutettava jyrkkä rakenneuudistus. Jotkut yritykset, kuten BRED, saivat apua talletuspankkien yhteisestä vakuusrahastosta. Jotkut yritykset, kuten La Hénin -pankki ja Banque Pallas Stern, asetettiin selvitystilaan.

Ranskan vakuutusala on kokenut voimakkaita muutoksia, jotka johtuvat siirtymisestä yhä voimakkaammin kilpailuun perustuvaan järjestelmään vuonna 1989 toteutetusta vakuutuslain muutoksesta alkaen. Tämän vuoksi katteet ovat kaventuneet, ja koska vakuutusalan ja yritysten rakennetta ei ole riittävästi uudistettu, alan kannattavuus on romahtanut. Vuosina 1984—1994 omien varojen tuotto laski vahinkovakuutusten osalta 14 prosentista 0,4 prosenttiin ja henkivakuutusten osalta 18 prosentista 8,9 prosenttiin. Vahinkovakuutusalan toiminta koki 1990-luvun alussa suhdannemuutoksen, joka koski sekä ”yritysvahinkoja” että ”autovahinkoja”, sillä vahinkota-

pahtumien määrä ja korjauskustannukset nousivat voimakkaasti.

Vahinkovakuutusten alalla GAN kärsii nykyisin sen epäonnistuneen kehityspolitiikan seurauksista, jonka tarkoituksena oli markkinaosuuksien kasvattaminen mihin hintaan hyvänsä ja jonka vuoksi se otti liian suuria riskejä. Suhdannemuutos kosketti suhteessa vähemmän keskinäisiä vakuutusyhtiöitä ja AXAn kaltaisia yksityisiä ryhmiä, koska ne olivat päättäneet harjoittaa vähemmän kiinteistökeinottelua ja koska ne olivat perustaneet tehokkaamman vahinkokehityksen seurantarjestelmän.

Seuraavassa taulukossa esitetään Ranskan viranomaisten ilmoitusten mukaiset GANin tappiot vuodesta 1992 (taulukko 1).

Taulukko 1

GANin tappiot vuodesta 1992

	<i>(miljardia Ranskan frangia)</i>					
	1992	1993	1994	1995	1996	Yhteensä
UIC-kiinteistöihin liittyvän omaisuuden purkaminen	—	-3,4 ⁽¹⁾	-5,7	-3,5	-14,1	-26,7
Vahinkovakuutukset	-1,3	-1,0	-1,3	-0,6	-0,2	-4,4
Omaisuuksien arvonalennus				-3,0 ⁽²⁾	-1,0	-4,0
Yhteensä	-1,3	-1,3	-7,0	-7,1	-15,3	-35,1

⁽¹⁾ Huomioon ei ole otettu niitä 2,6 miljardin toteutumattomia kiinteistöjen myyntivoittoja, jotka GAN SA sai kiinteistöistä luopuessaan.

⁽²⁾ Vakuutusalan uusien kirjanpito määräysten voimaantulon vaikutus.

Lähde: Ranskan viranomaiset.

GANin taloudellisen tilanteen jyrkkä huononeminen viime aikoina ilmenee ryhmän kiinteistöalalla toimivissa tytäryhtiöissä suoritetuista tilintarkastuksista. Ranskan viranomaisten mukaan GAN ilmoitti vuoden 1996 puolivälissä osakkeenomistajalleen uudet vuotta 1996 koskevat arviot, joissa tuloksen arvioitiin selvästi heikenevän ja jotka vaaransivat lopullisesti näkymät paluusta tasapainoon vuonna 1996. GAN arvioi etenkin UIC:n tuloksen tappioiden kasvavan, kun taas vakuutus toiminnan tulokset olivat jopa arvioituja heikommät. Koska tilanne heikkeni nopeasti ja vuoden 1996 tulosta koskevat arviot näyttivät yhä huolestuttavammilta, Ranskan valtio päätti asettaa vuoden 1996 osavuositarkastuksen vahvistamisen edellytykseksi sen, että kiinteistötoiminnassa tehtäisiin täydellinen tilintarkastus ennen vuoden 1996 tilien päättämistä. Tytäryhtiö UIC:n ja omaisuus hoitoyhtiöiden tilanteen täydellisessä uudelleentarkastelussa ilmeni noin 14 miljardin Ranskan frangin suuruisen lisätuen tarve, ja tarkastelu johti siihen, että valtio päätti puuttua tilanteeseen vielä toisen kerran tukemalla GANia 20 miljardin frangin suuruisella tukipaketilla.

3. GANILLE MYÖNNETTYJEN RAHOITUSTUKITOIMENPITEIDEN SISÄLTÄMÄN TUEN ARVIOINTI

Arvioidessaan julkisia tukitoimenpiteitä komissio soveltaa yleensä ”yksityisen sijoittajan toiminta markkinataloudessa”-periaatetta julkisia yrityksiä koskevan tiedonantonsa mukaisesti⁽⁴⁾. Kyseisen tiedonannon mukaan toiminta on tukea, jos tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimiva vastaavanlainen yksityinen sijoittaja ei olisi ryhtynyt kyseiseen toimintaan. Kun valtio omistaa osan yrityksen liikepääomasta, lähtökohdaksi pidetään sitä, ettei yksityinen sijoittaja olisi ryhtynyt tällaiseen toimintaan, ja sen vuoksi oletetaan, että kyseessä on tuki, koska yhtiön taloudellinen tilanne on sellainen, että paluu

⁽⁴⁾ Komission tiedonanto jäsenvaltioille perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan sekä komission direktiivin 80/723/ETY 5 artiklan soveltamisesta julkisiin yrityksiin tehdasteollisuuden alalla (EYVL C 307, 13.11.1993, s. 3).

tavanomaiseen sijoitetun pääoman tuottoon (osinkoina tai arvonnousuna) kohtuullisessa ajassa ei ole varmaa⁽⁵⁾. Valtiontakuiden myöntämisen osalta oletetaan, että kyseessä on valtion tuki, kun takuusta ei makseta korvausta tai kun korvausta ei katsota riittäväksi, koska kyseisestä toiminnasta aiheutuvat riskit ovat erityisen suuret tai ajallisesti pitkäkestoiset.

Toimenpiteet, jotka mahdollisesti sisältävät valtiontukea, koskevat pääoman korottamista 2,86 miljardilla frangilla Elfin ja CIC:n arvopaperiapportin avulla vuonna 1995 — mistä ei ilmoitettu komissiolle — sekä äskettäin ilmoitettuja toimenpiteitä, joiden kokonaisarvo on 20 miljardia frangia.

Ensimmäisessä toimenpiteessä valtio antoi GANille apporttina 5 327 509 Elf Aquitainin osaketta (noin 2 prosenttia sen pääomasta) sekä 2 041 428 Compagnie Financière de CIC et de l'Union Européenne osaketta (noin 7,13 prosenttia sen pääomasta) ja 1 125 724 saman yhtiön äänivaltatodistusta (noin 7,13 prosenttia sen äänivallasta), jolloin valtion omistusosuus GANissa nousi vastaavasti 10 829 505:llä GANin emoyhtiön osakkeella, mikä vastasi 18,3 prosenttia sen apportin jälkeisestä osakepääomasta.

Toinen toimenpide, joka koskee 20 miljardin Ranskan frangin suuruista tukea, jakautuu seuraavasti:

- a) 11 miljardin suuruinen pääomatuki annettiin, jotta UIC:n omat varat saataisiin palautettua entiselleen vuonna 1996 kirjattujen tappioiden jälkeen ja jotta vakuutusyhtiöille voitaisiin antaa lainsäädännön mukainen rahoitusrakenne. Pääomatukea annettiin UIC:lle 7,1 miljardia ja vakuutusyhtiöille 3,9 miljardia.
- b) Valtio sitoutui vastaamaan 9 miljardiksi Ranskan frangiksi arvioiduista tappioista, jotka GAN SA kirjaa maksaessaan takuita, jotka sen on myönnettävä rakenneuudistussuunnitelman perusteella vuonna 1994 perustetulle Baticrédit Finance et Cie -nimiselle kiinteistöalan omaisuudenhoidtoyhtiölle antamistaan lainoista.

3.1 Aiemman tuen arviointi

Komissio oli 18 päivänä syyskuuta 1996 katsonut käytävissä olevien tietojen perusteella, että vuonna 1995 tehty päätös GANin pääoman korottamisesta yhteensä 2,86 miljardilla Ranskan frangilla oli EY:n perustamissovimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtion tukea, mutta että sen voitiin katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti siitä huolimatta, että sitä ei ollut ilmoitettu.

⁽⁵⁾ Ks. komission tiedonanto vuodelta 1984, *Euroopan yhteisöjen tiedote* N:o 9, 1984.

Rakenneuudistussuunnitelman tarkastelun perusteella toimenpidettä ei itse asiassa voitu pitää niin tuottoisana, että valtion olisi voitu päätellä toimineen yksityisen sijoittajan tavoin. Liiketoimintasuunnitelman mukaisesti GAN olisi kärsinyt 1 785 miljoonan frangin tappiot vuonna 1995 sekä saanut 120 miljoonan frangin voiton vuonna 1996 ja 1 574 miljoonan frangin voiton vuonna 1997. Vaikka liiketoimintasuunnitelman oletukset olisivatkin hyväksytyt, oli selvää, että tulevat voitot eivät olisi riittäneet alkupe räisen tappion kattamiseen, eikä investoinnille olisi saatu ensimmäisinä vuosina tyydyttävänä pidettyä 12 prosentin sisäistä korkoa absoluuttisena tai diskontattuna arvona⁽⁶⁾. Jos pitäydettiin GANin olettamuksissa lähes 12 prosentin tuottavuustasosta, oli myös selvää, että GAN ei olisi voinut saada seuraavalla kaudella lisävoittoja, joilla olisi voitu korvata aiemmat tappiot ja samalla antaa riittävä tuotto osakkeenomistajana olevalle valtiolle. Komissio pani myös merkille, että valtio oli ainoa GANin osakkeenomistaja, joka osallistui toimenpiteeseen, sillä muut osakkeenomistajat (erityisesti pörssissä toimivat ja ulkomaiset osakkeenomistajat) olivat päättäneet olla osallistumatta siihen.

Ranskan viranomaiset eivät ole tämän menettelyn yhteydessä tuoneet esiin uusia tekijöitä, joiden perusteella tätä päätelmää olisi muutettava. Näin ollen komission aikanaan tekemä päätös, jonka mukaan 2,86 miljardin Ranskan frangin suuruinen osakepääoman korotus on luonteeltaan tukea, on edelleen kaikilta osin voimassa.

3.2 Uusien tukitoimenpiteiden arviointi

GAN-ryhmän hyväksi toteutettujen uusien julkisten tukitoimenpiteiden osalta, joihin sisältyvät pääoman korottaminen noin 11 miljardilla frangilla sekä valtion myöntämä noin 9 miljardin frangin suuruinen takuu, Ranskan viranomaiset vakuuttavat, että näiden toimenpiteiden toteuttamisen välttämättömyys ilmeni tytäryhtiö UIC:n ja omaisuudenhoidtoyhtiöiden tilanteen täydellisessä uudelleentarkastelussa. Tällöin havaittiin, että on tarpeen tehdä noin 14 miljardin Ranskan frangin suuruinen varaus, mikä asettaa ryhmän (ja erityisesti eräät sen yhtiöistä) tilanteeseen, jossa se rikkoo vakavasti niitä vakavaraisuutta koskevia ja muita laillisia velvoitteita, joita sen on noudatettava.

Näistä tuloksista heijastuu erityisesti:

- kiinteistömarkkinoiden heikkeneminen sekä omaisuuden haltuunottamisenmenettelyyn liittyvät kustannukset, jotka ovat arvioituja huomattavasti korkeammat

⁽⁶⁾ Komissio on määritellyt diskontatun nettoarvon menetelmän käyttämisen valtion toimenpiteiden arvioimisessa alaviitteessä n:o 4 mainitussa tiedonannossa. Samaa menetelmää on käytetty muissakin tapauksissa erityisesti rahoitusallalla, jolloin on käytetty samaa 12 prosentin diskonttokorkoa.

- näkymien muuttuminen, mikä johtaa nopeaan luopumiseen kiinteistöomaisuudesta, jonka kirjanpitoarvot on arvioitu uudelleen käypien arvojen perusteella ottaen huomioon markkinoiden toimijoiden tuotto-vaatimukset
- kirjanpito menetelmien ja niiden soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen muutokset, joiden perusteella UIC:n tileille on kirjattava välittömästi tulevaisuudessa tapahtuvien väliaikaisten siirtojen kustannukset sekä kaikki palkkiot, hallinto- ja markkinointikulut, selvitystilaan asettamisesta aiheutuvat kulut sekä muut tulevaisuudessa syntyvät kustannukset.

Edellä mainitusta kolmesta tekijästä johtuvia UIC:tä koskevia varauksia on siis tehty 5,4 miljardin Ranskan frangin arvosta. Tähän on lisättävä tilikauden 1996 tappiot, jotka on laskettu aiempien kirjanpito menetelmien mukaisesti ja joiden määrä on noin 2,5 miljardia Ranskan frangia, joten UIC:n nettotulos on siis selvästi tappiollinen. Omaisuudenhoitoyhtiöiden kustannukset puolestaan ovat lähes 6 miljardia Ranskan frangia.

Tilanteen huonontuessa tällä tavoin valtion puuttuminen asiaan mahdollistaa UIC:n ja omaisuudenhoitoyhtiöiden nettosaamisten vähentämisen yli puolella eli 11,4 miljardiin vuonna 1996, kun se vielä vuonna 1995 oli 26,1 miljardia. Näistä 7,7 miljardia luokitellaan epävarmoiksi saamisiksi, joista 74,7 prosenttia on katettu varauksella. Kiinteistöomaisuuden varausten määrä on bruttona 69,2 prosenttia ja 73,4 prosenttia epävarmojen saamisten osalta.

Nämä toimenpiteet kuuluvat GANin kokonaisvaltaiseen rakenneuudistus suunnitelmaan, jossa muutenkin vahvistetaan jo 18 päivänä syyskuuta 1996 tehdyllä komission päätöksellä tervehdyttämissuunnitelman osana hyväksytyt sitoumukset. Hallituksen hyväksymän järjestelyn tärkein tavoite on mahdollistaa GAN SA:n vakuutuspoolin ja CIC-pankkiryhmän sekä UIC:n pian toteutettava yksityistäminen.

Useat seikat osoittavat, että nämä toimenpiteet muodostavat valtiontuen. Ensinnäkin Ranskan viranomaiset ilmoittivat näistä toimenpiteistä ja katsoivat niiden olevan valtiontukia. Toiseksi on syytä panna merkille, että valtio toimi hyvin todennäköisesti ilman muiden osakkeenomistajien tukea. Ranskan viranomaisten esittämä rakenneuudistus suunnitelma osoittaa, että valtio ei myöskään saa takaisin kaikkia sijoittamiaan varoja eikä tukitoimien yhteydessä ottamaansa riskiin suhteutettua korvausta. Näistä syistä kyseisiä toimenpiteitä on pidettävä valtiontukina.

Komissio huomauttaa myös, että pelastustoimien valtiolle aiheuttamat kustannukset eivät olisi olleet niin korkeat, jos ryhmästä olisi tehty hiljattain tehdyn tutkimuksen kaltainen perusteellinen tutkimus jo paljon aiemmin. Toiminnan äkillisten suhdannevaihtelujen vuoksi yksityiset sijoittajat eivät olisi odottaneet Ranskan viranomaisten tavoin useita vuosia, vaan olisivat aloittaneet aikaisemmin

ja perusteellisemmin toimet edellä mainittujen riskien rajoittamiseksi. GANin osakekurssin aleneminen viimeisimmän valtiontuen ilmoittamista edeltäneiden 25 kuukauden aikana (noin 280 Ranskan frangista vuonna 1995 noin 100 Ranskan frangiin tammikuussa 1997) vahvistaa tämän seikan.

Ilmoitetut tukitoimenpiteet ovat tulleet välttämättömiksi GANin selviytymiselle, sillä vuonna 1995 laaditun ja vuonna 1996 vahvistetun tervehdyttämissuunnitelman toteuttaminen epäonnistui. Edellä muistutettiin, että tämän suunnitelman perusteella GANin voittojen oli määrä olla 120 miljoonaa vuonna 1996 ja 1 574 miljoonaa vuonna 1997. Ilman valtiontukea vuoden 1996 tappiot olisivat itse asiassa olleet lähes 15 miljardia Ranskan frangia, joiden vuoksi ryhmän oma pääoma olisi ollut negatiivinen. Valtiontuen avulla GAN pystyy rajoittamaan vuoden 1996 tappionsa noin 5,7 miljardiin. Vuodesta 1992 ryhmässä on siten todettu noin 35 miljardin tappiot, joista 27 miljardia johtuu yksin UIC:stä, kiinteistötoiminnan rahoittamisen alalla toimivasta GANin tytäryhtiöstä.

Ranskan viranomaiset selittivät tervehdyttämissuunnitelman epäonnistumista sillä, että vasta vuonna 1996 ryhdyttiin suorittamaan kiinteistöomaisuutta koskevia tilin tarkastuksia, joista ilmeni, että rahoitustilanne oli huomattavasti vakavampi kuin aiempien asiantuntijalausuntojen perusteella oli vaikuttanut. Komissio on kuitenkin sitä mieltä, että epäonnistumisen syynä on mahdollisesti myös se, että tulokset GANin perustoimialoilla ja erityisesti vakuutus alalla olivat odotettua huonommat, minkä vuoksi GAN ei kyennyt korvaamaan kiinteistöalan tappioita ja kiinteistöjen omistamisesta aiheutuvia kustannuksia. Myös CIC:n yksityistämisen lykkääminen nopeutti varmasti ensimmäisen tervehdyttämissuunnitelman epäonnistumista, koska GAN ei saanut rakenneuudistuksessa tarvittavia käteisvaroja.

Vuonna 1996 päätettiin CIC:n yksityistämisestä, jotta voitiin vahvistaa vuonna 1996 laadittu suunnitelma, jota Morgan Stanley -liikepankissa pidettiin kunnianhimoisena, koska se ei mahdollistanut ryhmän sisäisten rahoitusongelmien ratkaisemista. CIC:n yksityistämisen lykääminen merkitsee sitä, että komission päätöstä ei noudatettu. Se on erityisen vakava seikka siksi, että siitä ei Ranskan viranomaisten mukaan päätetty ylitsepääsemättömien teknisten syiden vaan poliittisen vastustuksen vuoksi, vaikka oli jo jätetty sitova tarjous, jonka Ranskassa yksityistämisestä vastaava komissio oli ilmoittanut olevan hyväksyttävä.

Koska ensimmäisen tervehdyttämissuunnitelman epäonnistuminen ei johtunut ulkoisista tekijöistä, vaan erityisesti kiinteistöomaisuuden arvon alenemisesta, GAN-ryhmän perustoimialojen odotettua huonommista tuloksista sekä CIC:n yksityistämisen epäonnistumisesta, on perusteltua ajatella, että GAN-ryhmän heikkouksien syitä koskenut analyysi ei ollut riittävän perusteellinen ja ettei sitä tehty ajoissa. Koska valtio ei toiminut markkinataloudessa toimivan yksityisen sijoittajan tavoin, sen puuttumista tilanteeseen GANin eduksi on pidettävä valtiontukena.

Arvioitaessa tuen määrää on ensin otettava huomioon se, että osakepääoman korotuksen tarkoituksena on kattaa tappiot ja täyttää pankki- ja vakuutusalan säännöksistä johtuvat omia varoja koskevat vaatimukset. Näin ollen 11 miljardin frangin suuruista osakepääoman korotusta on kokonaisuudessaan pidettävä valtiontukena.

Takuun osalta ongelmana on takuuseen sisältyvän tuen määrän arvioiminen, koska 9 miljardin frangin summa on ainoastaan arvio niistä kustannuksista, jotka lopulta jäävät valtion vastuulle. Periaatteessa 9 miljardin frangin arvion, joka perustuu viimeaikaisiin tilintarkastuksiin, ei pitäisi ylittyä, koska takuusummaa arvioitaessa lähtökohdaksi oli oletus, jonka mukaan omaisuus myydään nopeasti. Myös muut kustannukset otettiin huomioon, siirroista aiheutuvat kustannukset mukaan lukien. Koska hallinnoitavat omaisuuserät ovat kuitenkin poikkeuksellisen suuret, monilukuiset ja monimutkaiset, on viisasta olla erityisen varovainen. Varovaisuus on tarpeen jo siitä syystä, että aiemmin tehdyissä tilintarkastuksissa tosiasiallisesti tarvittavien varausten määrä aliarvioitiin toistuvasti. Tällainen varovaisuus on perusteltua senkin vuoksi, että merkittävä osa omaisuudesta jää mahdollisesti takuun kattaman osuuden ulkopuolelle: vaikka varausten kattamaa osuutta omaisuudesta lisättiin 77,5 prosenttiin vuonna 1996, oli omaisuudenhoitoyhtiöiden osalta 31 päivänä maaliskuuta 1997 kattamatta 3,6 miljardia. Lisäksi varovaisuutta voidaan perustella sillä, että muiden yritysten viime aikoina myytäväksi asettaman omaisuuden kirjanpitoarvoa oli alennettu enemmän kuin GANin osalta on arvioitu. Syynä varovaisuuteen on myös se, että omaisuuden myynnin siirtyminen sovittua myöhemmäksi voisi tuoda mukanaan ylimääräisiä omistamisesta aiheutuvia kustannuksia. Tämän vuoksi on syytä palauttaa mieliin, että suunnitelmassa sovittiin omaisuuden luovuttamisesta kokonaan enintään kahden vuoden kuluessa ja että tämän määräajan osalta siirroista aiheutuvia kustannuksia varten on tehty varaus. Luovuttamista koskevan määräajan pidentyminen osoittautuisi joka tapauksessa erittäin kalliiksi, sillä omistamisesta aiheutuvien kustannusten nettoarvo oli noin 1,4 miljardia Ranskan frangia vuonna 1996. Vielä ei myöskään tiedetä, voidaanko tiettyille omaisuuden osille löytää mahdollisia ostajia; tätä silmällä pitäen on tehty 500 miljoonan frangin varaus, jota KPMG-tilintarkastustoimisto ei kuitenkaan hyväksynyt, sillä se katsoi, että tällaisen arvion tekeminen olisi edellyttänyt perusteellisempaa analyysiä.

Menettelyssä selvisi lisäksi se, että valtion GANille antama sitoumus kattaa myös UIC:n mahdolliset omia varoja koskevat tulevat tarpeet, jotka liittyvät vakavaraisuussääntöjen noudattamiseen. Valtion tukitoimia koskevat yksityiskohtaiset säännöt ovat vielä täsmentämättä tältä osin, ja varsinaisten tukitoimien toteuttaminen on edelleen kesken. Ranskan viranomaisten toimittamien tietojen perusteella komissio katsoo, että nämä toimet eivät välttämättä lisää valtion GANille myöntämän tuen nettomäärää, mutta että komission on näiden toimien vuoksi oltava varovainen.

Johtopäätöksenä voidaan todeta komission olevan sitä mieltä, että vaikka valtion tekemien GANia koskevien sitoumusten arvo saattaa hyvinkin olla 9 miljardia, on edelleen olemassa merkittäviä epävarmuustekijöitä, joiden

vuoksi on syytä hyväksyä arvioitua 10 prosenttia pienempi tai suurempi määrä. Näin ollen komissio vahvistaa valtion GAN-ryhmän hyväksi tekemistä sitoumuksista johtuvan valtiontuen enimmäismääräksi 9,9 miljardia frangia.

3.3 Vaihtoehtoisten ratkaisujen kustannukset

Ennen kuin GANin rakenneuudistussuunnitelma tutkitaan yksityiskohtaisesti sen varmistamiseksi, soveltuvatko kyseiset yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseksi myönnettävät tuet yhteismarkkinoille, on syytä ensin pohtia sitä, millaiset valtion tukitoimiin liittyvät kustannukset ovat verrattuna muihin ratkaisuihin liittyviin kustannuksiin. Tämä kysymys on kaksiosainen. Ensimmäiseksi on arvioitava, onko valtion valitsema ratkaisu edullisin myös muihin ratkaisuihin (mukaan luettuna tukitoimien toteuttamatta jättäminen) verrattuna. Jos näin on, päädytään johtopäätökseen, jonka mukaan valtio on toiminut yksityisen sijoittajan tavoin. Toiseksi on selvitettävä, onko valittu ratkaisu edullisempi kuin mikään muu tervehdyttämiskeino, jotta voidaan arvioida, onko tuki rajoittunut rakenneuudistuksen kannalta aivan välttämättömimpään vähimmäismäärään. Kysymyksen ensimmäinen osa koskee sitä, ovatko toimet luonteeltaan tukea, ja toinen osa sitä, soveltuvatko ne yhteismarkkinoille.

Vaikka Ranskan viranomaiset ilmoittivat kyseiset toimenpiteet valtiontukina, he tähdentävät, että ne muodostavat sinänsä Ranskan valtion kannalta edullisimman ratkaisun. Tämän vuoksi tässä yhteydessä on syytä tutkia vaihtoehtoisin ratkaisuihin liittyviä kustannuksia koskevan kysymyksen ensimmäistä osaa. Kysymyksen toista osaa tarkastellaan pohdittaessa tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille.

Ranskan viranomaisten mukaan vaihtoehtoisia ratkaisuja olisivat olleet joko GAN-ryhmän rahoitusrakenteiden tervehdyttäminen, joka olisi edellyttänyt ilmoitettuja osakepääoman korotusta ja takuita ja joka kuitenkin olisi mahdollistanut nopean yksityistämisen, tai nykyisen kehityksen jatkuminen, joka olisi väistämättä johtanut selvitystilaan. Tämä olisi tullut kalliiksi valtiolle, jonka olisi täytynyt vastata kaikista selvitystilaan liittyvistä kuluista. UIC:n purkaminen ei olisi ollut mahdollista, koska se olisi vaikuttanut ryhmän muihin osiin ja aiheuttanut siten huomattavasti korkeammat taloudelliset ja yhteiskunnalliset kustannukset kuin rakenneuudistussuunnitelmassa arvioidaan, eikä valtio voisi välttyä maksamasta niitä. Ranskan viranomaiset tähdentävät, että UIC:n varainhankinta on yhä 23 miljardia frangia, josta 1,5 miljardia on peräisin yleisötalutuksista, 15 miljardia on saatu markkinoilta ja 6,25 miljardia on saatu CIC:ltä. UIC:n tärkeimpänä osakkeenomistajana GANin olisi Ranskan pankkeja koskevan lain 52 artiklan mukaisesti täytynyt vastata UIC:n mahdollisesti tarvitsemasta tuesta jopa yli oman osuutensa UIC:n pääomasta. Näin ollen GANin olisi pitänyt ottaa vastuulleen UIC:n koko tappio, jonka arvioidaan olevan 12 miljardia frangia, josta 6,5 miljardia johtuu varojen riittämättömyydestä, 4,2 miljardia ylimääräisistä arvonalennuksista ja 1,3 miljardia vel-

kojen erääntymisestä välittömästi maksettavaksi johtuvista seuraamuksista. Tällainen kehitys olisi johtanut GANin maksukyvyttömyyteen.

Ranskan viranomaisten mukaan CIC olisi joutunut GANin maksukyvyttömyyden vuoksi velkomaan GAN-ryhmältä kaikki saatavansa, joiden määrä on 12,5 miljardia frangia. Lisäksi UIC:n muut velkojat sekä tuomioistuimet olisivat voineet katsoa, että CIC on tukenut UIC:tä laittomasti. Tämä olisi johtanut siihen, että CIC olisi joutunut selvitystilaan, kun otetaan huomioon asiakkaiden talletusten huomattava määrä (yli 287 miljardia vuoden 1996 lopussa) sekä pankkien väliset luottolimitit (193 miljardia). CIC:n selvitystila puolestaan olisi johtanut vakaviin kerrannaisvaikutuksiin Ranskan rahoitusmarkkinoilla. Tällaisessa tilanteessa Ranskan keskuspankin pääjohtaja olisi varmasti kehottanut valtiota, joka on UIC:n tärkeimmän osakkeenomistajan pääosakas, tekemään pankkeja koskevan Ranskan lain 52 artiklan säännösten mukaiset osakkeenomistajalle kuuluvat velvollisuutensa.

Valtio ei myöskään olisi voinut välttää noudattamasta tätä kehotusta, sillä siinä tapauksessa se olisi voinut joutua havaitsemaan, että se asetetaan vastuuseen kahden tuomioistuimen usein väljästi tulkitseman Ranskan lain nojalla. Tervehdyttämistä ja selvitystilaa koskevan lain 180 artiklassa mahdollistetaan sellaisten oikeudellisten tai tosiasiallisten johtohenkilöiden, jotka ovat syyllistyneet virheeseen johtaessaan yhtiötä, tuomitseminen maksamaan yhtiön velat kokonaan tai osittain ja siviilioikeudellisen lain 1382 artiklassa mahdollistetaan sellaisen henkilön asettaminen vastuuseen, jonka virheellinen toiminta on aiheuttanut vahinkoa muille. Kaiken kaikkiaan valtio olisi tämän vaihtoehdon mukaisesti joutunut todennäköisesti ottamaan täysimääräisesti vastuulleen UIC:n kattamattoman velan eli 12 miljardia frangia pääoman korottamiseen perustuvan vaihtoehdon mukaisen 7 miljardin frangin sijasta.

UIC:n purkamisen sovitteluratkaisun avulla sisältävä vaihtoehto ei Ranskan viranomaisten mukaan olisi ollut edullisempi kuin valittu vaihtoehto. Pääoman korottamisen jälkeen tapahtuvaan yhtiön purkamiseen perustuva vaihtoehto olisi Lazard-liikepankin mukaan lopultakin johtanut noin 2,6 miljardin lisäkustannusten syntymiseen.

Komissio on sitä mieltä, että Ranskan viranomaisten kanta voidaan hyväksyä ainoastaan osittain. Komissio korostaa ensinnäkin sitä, että — kuten se 3.2 kohdassa jo huomauttaa — tervehdyttämistoimista valtiolle aiheutuneet kustannukset olisivat olleet alhaisemmat, jos tällainen äskettäin toteutetun kaltainen perusteellinen tutkimus olisi tehty jo aikaisemmin. Yksityinen sijoittaja olisi tavallisesti puuttunut asioihin huomattavasti aikaisemmin ja vaatinut erityisesti rahoituksen ja toiminnan varovaisempaa hallintoa, joka ei perustu harkitsemattomaan asiakkaiden hankkimiseen ja erittäin riskialttiisiin sijoituksiin. Valtion passiivinen suhtautuminen johti siihen, että nykyisten kaltaiset tuet oli myönnettävä.

Kuten Morgan Stanleyn vuoden 1995 lopussa laatimasta kertomuksesta ilmeni, omaisuudenhoitoyhtiöiden ryhmän

sisältä saaman rahoituksen osalta GANille ei jäänyt käytännöllisesti katsoen minkäänlaista liikkumavaraa siltä varalta, että saavutetut tulokset olisivat ennustetta huonommat, vaikka rahoitus olikin kirjanpidollisesti hyväksyttävissä. Vuonna 1995 laaditun ja vuonna 1996 tarkistetun suunnitelman mukaan ryhmän maksuvalmiuden parantaminen olisi pitänyt toteuttaa myymällä CIC:n osake-enemmistö. Tämän jälkeen olisi ollut mahdollista aloittaa toimet ryhmää halvaannuttavien pääomaan, rahoitukseen ja takuisiin liittyvien sidonnaisuuksien purkamiseksi. CIC:n yksityistämismenettelyn lykkääminen vaikutti todella merkittävällä tavalla valtion tukitoimia koskeneeseen päätökseen vuonna 1997.

Toiseksi on syytä erotella toisistaan ne kustannukset, joista valtion on vastattava osakkeenomistajana, ja ne kustannukset, joista valtio saattaisi joutua vastaamaan muista syistä erityisesti rahapolitiikan ja rahoitusalan vakaudesta huolehtivan viranomaisen ominaisuudessa, jotta voidaan arvioida, ovatko valtion toimet luonteeltaan tukea. Komissio ja yhteisöjen tuomioistuin eivät pidä uskottavana väitettä, jonka mukaan osakkeenomistajana olevan valtion vastattavaksi tuleva osuus olisi selvitystilaan liittyvien velkojen osalta suurempi kuin sen yrityksen pääomaan tekemä sijoitus, koska tällainen vastuun laajentaminen saisi aikaan valtiolle osakkeenomistajana kuuluvien tehtävien ja hyvinvointivaltion⁽⁷⁾ tehtävien sekoittumisen. Ainoastaan osakkeenomistajana olevan valtion vastuulla olevat kustannukset on otettava huomioon vertailtaessa valitun ratkaisun ja vaihtoehtoisten ratkaisujen kustannuksia toisiinsa, sillä se, onko toimenpide luonteeltaan tukea, riippuu siitä, millaista valtion toiminta on ollut verrattuna yksityisen sijoittajan toimintaan. Tässä yhteydessä on selvää, ettei vertailussa voida myöskään ottaa huomioon sellaisia asiaan kuulumattomia kustannuksia kuin sosiaalikuluja tai veroja, koska kyse on kustannuksista, joista yrityksen tai sen osakkeenomistajien on tavallisesti vastattava omilla varoillaan ja joista osakkeenomistajat ovat vararikon yhteydessä vastuussa ainoastaan suhteessa sijoittamansa pääoman ja antamiensa vakuuksien arvoon⁽⁸⁾. Ranskan viranomaiset eivät ole todistaneet, että osakkeenomistajana olevaa valtiota olisi voitu oikeudellisesti tai tosiasiallisesti pitää yrityksen johtajana, eivätkä sitä, että valtio olisi syyllistynyt hallintovirheisiin tai toimintu virheellisesti ja aiheuttanut vahinkoa muille. Viranomaiset eivät myöskään ole osoittaneet, että mahdollisen hallintovirheestä tai virheellisestä toiminnasta vastuuseen joutumisen taloudelliset seuraukset olisivat määrältään sellaiset kuin he ennakoivat. Vaikka kaikki nämä todistamattomat seikat osoitettaisiin paikkansa pitäviksi, eivät tällaiset määräykset mahdollistaisi sitä, että Ranskan valtio voisi jättää noudattamatta perustamissopimuksen 92 artiklaa ilman, että sen toiminta olisi ristiriidassa sen oikeudellisen periaat-

⁽⁷⁾ Katso erityisesti komission päätös 94/1073/EY, asia Bull (EYVL L 386, 31.12.1994, s. 1), komission päätös 95/547/EY asiassa Crédit Lyonnais (EYVL L 308, 21.12.1995, s. 92), Efim (EYVL C 349, 29.12.1993, s. 2) sekä yhteisöjen tuomioistuimen 14 päivänä syyskuuta 1994 asiassa Hytasa antama tuomio (yhdistetyt asiat C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, Kok. 1994, s. I-4103).

⁽⁸⁾ Sillä edellytyksellä, että kyseisistä takuista on sovittu markkinoilla vallitsevin ehdoin ja että ne eivät muodosta valtiontukea.

teen kanssa, jonka mukaan kukaan ei voi perustella toimintaansa omilla virheillään (*"nemo auditur propriam turpitudinem allegans"*).

Kolmanneksi on huomattava, että GANin pankkeja koskevan Ranskan lain 52 artiklan mukainen vastuu UIC:hen nähden on yhä osoittamatta. Oikeastaan 52 artiklaan sisältyvä kehoitus eikä velvoite⁽⁹⁾. Tällaisen velvojen maksamiseen liittyvän oletetun velvoitteen voitaisiin tosiasiaa katsoa olevan sen osakkeenomistajien vastuuta osakeyhtiössä rajoittavan periaatteen vastainen, jonka mukaan vastuu on suhteessa heidän tekemäänsä sijoitukseen. Jos tällaista periaatetta voitaisiinkin soveltaa, se syrjisi kilpailusääntöjen kannalta tarkasteltuna yksityisiä pankkeja verrattuna julkisessa omistuksessa oleviin pankkeihin, sillä yksityisillä sijoittajilla ei voi olla käytettävissään samanlaisia rajattomia voimavaroja kuin valtiolla.

Jos keskeiset osakkeenomistajat ovatkin joissain toisissa tapauksissa päättäneet tukea yritystä, he ovat tehneet sen joko säilyttääkseen muihin toimintoihin liittyvät taloudelliset etunsa tai torjuakseen ennalta vakavimmat oikeudelliset seuraamukset. Kumpikaan näistä tilanteista ei kuitenkaan tule kyseeseen tässä nimenomaisessa tapauksessa. Ensimmäistä näistä tilanteista ei voi soveltaa sen vuoksi, että arvioitavana olevat valtion tukitoimet kattavat koko ryhmän ja että niiden arvo on suurempi kuin valtion omistamien yrityskokonaisuuden Société Centrale du GAN -holdingyhtiön osakkeiden ennakoitavissa oleva arvo on valtion tukitoimien jälkeen. Toista tilannetta ei voida soveltaa siksi, että kyseessä olisivat mahdollisesti osakkeenomistajana olevan valtion omista virheistä aiheutuvat kustannukset.

Näin ollen valtion toimenpiteitä ei voida pitää sellaisina, joita yksityinen sijoittaja olisi toteuttanut, ja ne ovat näin ollen valtion tukea.

4. JÄSENVALTIOIDEN VÄLISEN KAUPAN VÄÄRISTYMINEN

Rahoituspalveluiden vapautuminen ja rahoitusmarkkinoiden yhdentymisen tekevät jäsenvaltioiden välisen kaupan yhä herkemäksi kilpailun vääristymiselle. Tämä taipumus korostuu entisestään talous- ja rahaliiton tultua voimaan. Kun yhteinen raha on otettu käyttöön, yhteisön sisäinen kauppa voi toimia ilman valuuttakursseihin liittyviä riskejä ja kustannuksia. Vaikka rahoitus- ja vakuutuslaitokset periaatteessa voivat harjoittaa toimintaansa rajoista välittämättä, ne kohtaavat esteitä laajentuessaan ulkomaille. Nämä esteet liittyvät usein kotimaisten laitosten suojeluun kilpailun vaikutuksilta, mikä tekee ulkomaisten kilpailijoiden markkinoille pääsyn kalliimmaksi. Tuki, jonka tarkoituksena on auttaa rahoitus- ja vakuutuslaitoksia selviytymään huolimatta niiden heikommasta

kannattavuudesta ja kyvystä vastata kilpailun haasteisiin ja jollaista GANille myönnetty tuki on, uhkaa siis vääristää kilpailua yhteisön tasolla, sillä tällainen tuki vaikeuttaa ulkomaisten rahoitus- ja vakuutuslaitosten pääsyä kotimaisille markkinoille.

Ilman kyseisiä tukia GAN olisi joutunut selvitystilaan tai todennäköisemmin se olisi jouduttu myymään vakavaraisemmalle rahoituslaitokselle selvitystilan yhteydessä. Tällöin laitoksen tai sen toiminnan ostajana olisi voinut olla ulkomainen kilpailija, joka haluaa sijoittautua Ranskaan tai lisätä liiketoimintaansa siellä. Tällainen menettely olisi helpottanut GANin omaisuuden ja markkinaosuuksien jakautumista useille mahdollisille ostajille. On huomattava, että nykyisessä suunnitelmassa ei määrätä GANin jokaisen Ranskassa ja ulkomailta toimivan tytäryhtiön erillisestä yksityistämisestä, vaan ryhmän jakamisesta kolmeen osaan, joiden rahoitus on edelleen yhteydessä toisiinsa.

Lisäksi tuen myöntäminen GANin kaltaiselle kansainväliselle laitokselle, joka toimittaa pankki- ja vakuutuslaitoksia kansainvälistä kilpailua harjoittaville yrityksille ja tarjoaa rahoituspalveluja kilpailemalla muiden eurooppalaisten rahoituslaitosten kanssa laajentaen samalla toimintaansa ulkomaille Ranskan ulkopuolella toimivan konttoriverkostonsa välityksellä, voisi varmaankin vaikuttaa väärin tavalla jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kyseisellä tuella GAN voisi muun muassa toteuttaa rakenneuudistuksen ulkomailta, etenkin Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Italiassa ja Espanjassa sijaitsevista tytäryhtiöistään, jotka kilpailevat muiden yhteisön rahoituslaitosten kanssa.

On huomattava, että GANin ulkomailta harjoittaman vakuutuslaitoksen liikevaihto oli vuonna 1995 yhteensä 14,6 miljardia Ranskan frangia, mikä on noin 30 prosenttia sen vakuutuslaitoksen kokonaisliikevaihdosta. Yhteisön alueella harjoitettavan toiminnan osuus GANin kansainvälisen vakuutuslaitoksen kokonaisliikevaihdosta oli noin 78 prosenttia, mikä vastaa yli 11:tä miljardia.

Tämän vuoksi on katsottava, että kyseinen julkinen tuki kuuluu EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, koska se on valtion tukea, joka vääristää kilpailua tavalla, joka voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

5. TUKIEN SOVELTUVUUS YHTEISMARKKINOILLE

Määritettyään tutkimuksen kohteena olevat toimenpiteet valtiontueksi EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisesti komission on tutkittava, voidaanko kyseisiä toimenpiteitä pitää yhteismarkkinoille soveltuvina EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla.

⁽⁹⁾ Tätä osoittaa se, että useat Ranskan pankkien yksityiset osakkeenomistajat ovat voimakkaasti vastustaneet tukea.

Tässä tapauksessa on ensin katsottava, ettei kyseessä ole yksittäisille kuluttajille myönnettävä sosiaalinen tuki tai tiettyjen Ranskan alueiden kehittämisen helpottamiseksi tarkoitettu (ja myönnetty) tuki. Kyse ei ole myöskään taloudessa olevan vakavan häiriön poistamisesta, koska tuella on tarkoitus poistaa yhden ainoan edunsaajan eli GANin vaikeudet eikä alan kaikkien toimijoiden äkillisiä vaikeuksia. Tämän vuoksi myönnettyä tukea ei voi myöskään pitää yhteisen edun mukaisena. Ainoastaan 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrätty poikkeus voidaan ottaa huomioon. Tämän poikkeuksen nojalla komissiolla on valta antaa lupa ”tuella tietyn taloudellisen toiminnan kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla”.

Tällaisten toimenpiteiden soveltuvuus yhteismarkkinoille on arvioitava pelastamiseen ja rakennemuutokseen myönnettäviä valtiontukia koskevien suuntaviivojen mukaisesti⁽¹⁰⁾. Komissio katsoo, että rakennemuutokseen myönnettävät tuet voivat helpottaa tietyn taloudellisen toiminnan kehittämistä vaikuttamatta kaupankäynnin edellytyksiin yhteisön etujen vastaisesti, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- 1) On toteutettava realistisille oletuksille perustuva rakennemuutossuunnitelma, jonka avulla yrityksen sijoitetun pääoman tuotto saadaan kohtuullisessa ajassa palautetuksi vähimmäisvaatimukset täyttävälle tasolle; näin varmistetaan yrityksen elinkelpoisuus pitkällä aikavälillä.
- 2) Tuen kilpailua vääristävän vaikutuksen korvaamiseksi on saatava riittävä vastike, jotta voitaisiin päätellä, että tuki ei ole yhteisön etujen vastainen.
- 3) Tuen tulee olla suhteessa niihin tavoitteisiin, joita sillä pyritään saavuttamaan, ja se on ehdottomasti rajoitettava vain välttämättömimpään, jotta yritys itse osallistuu mahdollisimman voimakkaasti tervehdyttämismisponnisteluihin.
- 4) Rakennemuutossuunnitelma on toteutettava kokonaisuudessaan ja kaikki komission lopullisessa päätöksessä säädetyt muut velvoitteet on täytettävä.
- 5) Edellisen ehdon täyttämisen valvomiseksi on luotava valvontajärjestelmä.

Sen arvioimiseksi, missä määrin edellä mainitut ehdot täyttyvät ja missä määrin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan määräyksiä noudatetaan, on tässä tapauksessa myös otettava huomioon erityisesti rahoitusalan erityinen herkkyys

GANin kaltaisten sekä pankki- että vakuutusalan toimivien ryhmien vaikeuksille.

Vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutokseen myönnettäviä valtiontukia koskevien yhteisön suuntaviivojen mukaan tuet saavat tavallisesti olla tarpeellisia vain yhden kerran. Kun otetaan huomioon se, että kyseiset tuet ovat luonteeltaan vuonna 1996 hyväksytyjä tukia täydentäviä, sekä niiden huomattava määrä ja kilpailua vääristävä vaikutus, edellä mainittujen ehtojen noudattamista on tutkittava erityisen tiukasti ja yksityiskohtaisesti.

Kaikki GANille myönnettyt tuet on tarkistettava näiden periaatteiden mukaan. Komissio antoi 18 päivänä syyskuuta 1996 myönteisen lausunnon vuonna 1995 päätetystä 2,86 miljardin Ranskan frangin suuruudesta osakepääoman korotuksesta, mutta on tarkistettava, ettei komission arvio perustunut virheellisiin tai epätarkkoihin tietoihin.

Komissio huomauttaa, että Ranskan viranomaisten mukaan GANin tilanteen heikkeneminen oli nähtävissä jo vuoden 1996 puolivälissä ja että tästä kehityksestä sekä kiinteistöistä tehtäviä erityistilintarkastuksia koskevista päätöksistä ei ilmoitettu komissiolle ennen kuin se oli syyskuussa 1996 tehnyt päätöksen kyseisen 2,86 miljardin frangin tuen hyväksymisestä. Komissio huomauttaa, että vuonna 1996 erityisesti Morgan Stanley -liikepankin laatiman arviointikertomuksen käsittelyä varten järjestettyjen komission edustajien ja Ranskan viranomaisten välisten tapaamisten aikana Ranskan viranomaiset antoivat useita kertoja ymmärtää ryhmän tilanteen olevan huomattavasti parantumassa samaan aikaan, kun ne aikoivat vaatia GANia suorittamaan kiinteistöjä koskevia erityistilintarkastuksia lisärahoitustarpeiden selvittämiseksi, ja että ne olivat selvillä vakuutustoiminnan tuloksen huonontumisesta ennusteisiin verrattuna. Tältä osin Ranskan viranomaiset vahvistivat, että valtionkassan päätös kiinteistöjä koskevan erityistilintarkastuksen vaatimisesta tehtiin komission hyväksymispäätöksen jälkeen. Oli kuitenkin käynyt ilmi, että GAN oli ilmoittanut valtionkassalle tilanteensa huonontumisesta paljon ennen komission päätöksen tekopäivää. Tämän vuoksi komissiolla on syytä uskoa, että Ranskan viranomaiset eivät antaneet sille kaikkia arvioinnin kannalta olennaisia tietoja, varsinkin sellaisia edellä mainittuja tietoja, jotka olisivat voineet johtaa toisenlaiseen päätökseen kuin se, jonka komissio teki syyskuussa 1996.

Komission käytettävissä olevista asiakirjoista ilmenee, että kyseisenä ajankohtana annetut tiedot olivat epätavallisia erityisesti UIC:n ja sen omaisuudenhoitoyhtiöiden tilan osalta, eivätkä nämä tiedot tämän vuoksi riittäneet ryhmän elinkelpoisuuden arvioimiseen asianmukaisella tavalla, ja että valtion uudet tuet liittyvät osaksi siihen, että vuonna 1996 esitettyä suunnitelmaa ei pantu täytäntöön kokonaisuudessaan, erityisesti CIC-pankin myynnin osalta, josta GANin piti saada runsaasti varoja saneeraustaan varten.

⁽¹⁰⁾ EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.

Edellä esitetystä seuraa, että komissio katsoo välttämättömäksi peruuttaa päätöksensä 2,86 miljardin frangin suuruisen osakepääoman korotuksen hyväksymisestä. Tämä tukitoimenpide tutkitaan uudelleen tämän menettelyn yhteydessä kaikkien nyt käytettävissä olevien tietojen perusteella. Lisäksi rakenneuudistussuunnitelman epäönistuminen, sekä se, että GAN ei selviydy ilman uusia tukia, jotka ovat seitsemän kertaa suurempia kuin alun perin myönnettyt tuet, korostavat tarvetta tutkia tämän menettelyn yhteydessä uudelleen, soveltuuko tämä tuki yhteismarkkinoille. Tämän vuoksi aikaisempaa ja uutta tukea käsitellään jäljempänä yhdessä.

5.1 Rakenneuudistussuunnitelman ja elinkelpoisuuden tutkimus

Ranskan viranomaisten toimittamien GAN-ryhmän tilaa, sen rakenneuudistussuunnitelmaa ja erityisesti sen elinkelpoisuutta koskevien asiakirjojen yksityiskohtien tutkimisessa komissio käytti neuvonantajana maailman johtaviin kuuluvaa kansainvälistä liikepankkia. Jäljempänä esitettävässä analyysissä on hyödynnetty neuvonantajapankin teknistä asiantuntemusta tällä erityisen monimutkaisella liiketoiminnan alalla.

Sen tarkistamiseksi, tulevatko yrityksen ongelmat ratkaisuiksi, poistuvatko sen maksukyvyttömyyteen johtaneet syyt, voidaananko elinkelpoisuuden palauttaminen taata, ja voidaaneko ehdotetun rakenneuudistussuunnitelman avulla välttää turvautuminen valtiontukeen jatkossa, on ensin ymmärrettävä GANin maksukyvyttömyyteen johtaneet syyt. Jos GANin maksukyvyttömyyden syitä ei kunnolla ymmärretä, yrityksen ongelmiin ei voida löytää asianmukaisia ja kestäviä ratkaisuja.

Kuten jo aikaisemmin todettiin, se, että GANille myönnettiin valtion tukea johtuu useasta tekijästä: kiinteistömarkkinoiden rahoituksessa otetuista liiallisista ja hallitsemattomista riskeistä, varomattomasta laajentumisesta vahinkovakuutusmarkkinoilla sekä myös osakkeenomistajan käyttämästä tehottomasta yrityksen valvontajärjestelmästä [. . .] (*). Toisin sanoen ilmeni, että ryhmässä oli puutteellisesti järjestetty mekanismit, joilla valvotaan yrityksen johtamista kokonaisuudessaan, jolloin siihen luetaan mukaan yrityksen rahoitukseen ja vallan jakoon liittyvät säännöt ja toimet (”*corporate governance*”).

Koska GAN reagoi liian myöhään suhdanteiden vaihtumiseen ja vaikeuksien ilmaantumiseen (kiinteistömarkkinoiden hinnat ja vuokrat ovat laskeneet jatkuvasti vuodesta 1990), ja koska tervehdyttämiskäytäntö oli hidasta (GANin kiinteistöongelmien lopulliseen käsitte-

lyyn on kulunut neljä vuotta eli vuodesta 1993 vuoteen 1997), on selvää, että vuonna 1997 annetut valtavat tuet ovat myös seurausta GANin hallintoneuvoston jäsenten omistajana olevaan valtioon tuntemasta luottamuksesta. Heidän mielestään valtion olisi joka tapauksessa ollut vastattava aikaisemmin tehdystä virheistä, mikä käy selväksi Ranskan viranomaisten esittämistä vaihtoehtoisten ratkaisujen kustannuksiin liittyvistä perusteluista. GAN ei tietenkään ollut ainoa ryhmä, joka keinotteli erittäin riskialttiilla tavalla; muun muassa julkinen Crédit Lyonnais -pankki ja esimerkiksi yksityiset Suez- ja Banque Pallas -pankit harjoittivat markkinoilla samanlaista toimintaa. Kuitenkin ainoastaan julkiset pankit ja vakuutusyhtiöt olivat voineet luottaa valtiontukeen, kun taas yksityiset pankit ja vakuutusyhtiöt joutuivat ottamaan huomioon markkinoiden asettamat rajoitukset uudistamalla rakenteitaan voimakkaasti tai aloittamaan selvitystilamenettelyn. On todellakin syytä uskoa, että ilman valtion nimenomaista tai oletettua tukea GAN ei olisi toiminut yhtä varomattomasti kuin se toimi tai että se olisi ainakin aloittanut tervehdyttämistoimet aikaisemmin ja päättäväisemmin.

Tällainen valtion tuki, jota oikeastaan voidaan pitää maksukyvyttömiä pankkien ja vakuutusyhtiöiden ”selviytymistakuuna”, kuten Ranskan senaatin laatimassa kertomuksessa ”Rapport d’information n° 52” huomautetaan⁽¹¹⁾, suojelee myös näiden (pankkien ja vakuutus) yhtiöiden velkojia. Tällainen suojeleminen ei kuitenkaan kannusta velkojia valvomaan velallistensa toimintaa. Näin yhtiöt eivät enää ole markkinoiden valvonnan ja seuraamusten alaisia. Tällainen suojeleminen ei ole pelkästään sopimantonta ja liiallista, vaan se johtaa myös luottolaitosten huonoon hoitoon, kuten talletusten vakuusjärjestelmistä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 94/19/EY⁽¹²⁾ todetaan. Tämän osoittaa se tosiseikka, että UIC:n varainhankinnasta yli 15 miljardia frangia on peräisin markkinoilta, vaikka pankin tila on hälyttävä. Osakkeenomistajan tuki, joka puolestaan on mahdollistanut markkinoilta saadun tuen, on viivästyttänyt välttämättömiä korjaavia toimenpiteitä ja suurentanut lopulta valtion myöntämiä tukia. Tämän vuoksi ja myös neuvoston ja Euroopan parlamentin antamien julistuksien mukaisesti komissio katsoo, että GANin kriisiä voidaan pitkälti selittää taloustieteessä ja useiden maiden pankkikriisien yhteydessä tunnetuksi tulleella moral hazard -tyyppisellä käyttäytymisellä eli vakauden turvajärjestelmien kohteena olevan laitoksen vastuuttomalla riskinotolla ja sen väärillä vaikutuksella.

Tässä suhteessa on siis selvää, että kaikki GANia koskevat kestävätkin ratkaisut edellyttävät koko ryhmän hallintojärjestelmään ja sen toimielimiin (”*corporate governance*”) tehtäviä muutoksia sekä ratkaisua moral

⁽¹¹⁾ Ks. Ranskan tasavallan senaatin julkaisua ”Banques: votre santé nous intéresse”, joka on senaattori Alain Lambertin (Rapporteur général) Ranskan valtiovarain-, talousarvion valvonta- ja kansantalouden tilinpitovaltiokunnan nimissä antama Rapport d’information -kertomus N:o 52, 1996—1997.

⁽¹²⁾ EYVL L 135, 31.5.1994, s. 5.

(*) Tästä julkaistusta toisinnosta on poistettu tietoja luottamuksellisina.

hazard -ongelmaan. Tässä suhteessa on löydettävissä useita ratkaisuja. Ranskan viranomaiset ehdottavat, että kummankin toimialan, pankki- ja vakuutustoiminnan, osalta tukeudutaan yhteistyöhön sellaisten riippumattomien yhtiöiden kanssa, jotka olisivat nykyistä suoremmin markkinatalouden lakien alaisia. Komissio katsoo tämän ratkaisun olevan asianmukainen, koska sen avulla voidaan uudistaa valvontajärjestelmää siten, että se on aikai-

sempää tehokkaampi ja että se perustuu markkinoiden vääristymättömään toimintaan.

Seuraavassa taulukossa on verrattu uuden suunnitelman mukaista GANin tuloksen ja omien varojen tuoton kehitystä vuosina 1995—1998 aikaisempaan, sellaisina kuin Ranskan viranomaiset esittivät ne vuosina 1996 ja 1997 (taulukko 2):

Taulukko 2

Ranskan viranomaisten esittämä GANin liiketoimintasuunnitelma

(miljoonaa Ranskan frangia)

Tulokset	1995 toteutunut	1996		1997		1998 suunnitelma 97
		suunnitelma 96	toteutunut	suunnitelma 96	suunnitelma 97	
Vakuutukset, Ranska ⁽¹⁾	632	906	603	1 160	[...]	[...]
GAN I.A.	-612		-196		[...]	[...]
GAN Vie	785		312		[...]	[...]
Kansainvälinen vakuutustoiminta	496	399	121	505	[...]	[...]
<i>Vakuutustoiminta yhteensä</i>	<i>1 128</i>	<i>1 305</i>	<i>724</i>	<i>1 665</i>	<i>[...]</i>	<i>[...]</i>
CF-CIC-UE	732	683	700	868	[...]	[...]
Muut tytäryhtiöt (UIC:tä lukuun ottamatta)	-145	155	-642	171	[...]	[...]
<i>Pankkitoiminta yhteensä</i>	<i>587</i>	<i>838</i>	<i>58</i>	<i>1 039</i>	<i>[...]</i>	<i>[...]</i>
GAN yhteensä (Pl. UIC ja rakenneuudistussuunnitelma)	1 715	2 143	782	2 704	[...]	[...]
UIC	-1 848	-873	-7 985	-183	[...]	[...]
Rakenneuudistussuunnitelma (GAN SA)	-1 652	-1 150	1 520	-950	[...]	[...]
<i>UIC ja rakenneuudistus- suunnitelma yhteensä</i>	<i>-3 500</i>	<i>-2 023</i>	<i>-6 465</i>	<i>-1 133</i>	<i>[...]</i>	<i>[...]</i>
Ryhmän tulos	-1 785	120	-5 683	1 574	1 068	1 874

(¹) Mukaan lukien Société Centrale du GAN -holdingyhtiö.

Esitetty suunnitelma perustuu pääasiassa niihin rakenneuudistustoimiin, joihin on sitouduttu jo joitakin vuosia sitten ja jotka alkavat nyt tuottaa tulosta. Erityisesti kyse on vahinkovakuutussalkun tervehdyttämistoimista, jotka ovat jo nyt mahdollistaneet GANin ja sen kilpailijoiden välisen eron huomattavan pienentämisen. Tähän on lisättävä muut kulujen vähentämistoimenpiteet, kuten henkilöstön vähentäminen tuhannella (670 vakuutustoiminnasta ja 330 pankkitoiminnasta) vuonna 1995. Vuonna 1996 vakuutustoiminnasta vähennettiin vielä noin 400 työpaikkaa ja pankkitoiminnasta noin 300. GAN on myös myynyt joitakin tytäryhtiöistään (CFJPE, CTR,

SCOR, GAN Belgium, HNL ja niin edelleen) ja luopunut joistakin strategiansa kannalta vähämerkityksisistä toimialoista.

Vuoden 1997 keväällä esitetty uusi suunnitelma sisälsi täydentäviä toimenpiteitä. Suunnitelmassa määrätään erityisesti ryhmän rakenteiden uudistamisesta jakamalla se kolmeen erilliseen Société Centrale du GAN -yhtiön alaiseen osaan. Vakuutusala siirrettiin GAN SA -holdingyhtiön alaisuuteen, pankkiala CIC-ryhmään ja kiinteistöala kahden omaisuudenhoitoyhtiön — Parixel-kiinteistöyhtiön ja Bâticréditin — alaisuuteen. Ranskan uusi halli-

tus vahvisti hiljattain viime huhtikuussa esitetyn suunnitelman sisällön ja suuntaviivat.

Komissio on saanut tietoja useista lähteistä, ja erityisesti Arthur Andersenin suorittamista tilintarkastuksista annettuja kertomuksia koskevat päätelmät ovat ristiriidassa KPMG-tilintarkastustoimiston suorittaman tutkimuksen kanssa. Muita tietolähteitä ovat GANin ja Ranskan valtionkassan ulkopuolisten asiantuntijoiden laatimat asiakirjat (eli SBC Warburgin laatima rakenneuudistussuunnitelmaa koskeva huomautus, kaksi huomautusta, joista toisen JP Morgan -pankki laati CIC:n elinkelpoisuudesta ja toisen Goldman Sachs -pankki GANin vakuutustoiminnasta sekä Lazard-pankin UIC:stä esittämät huomautukset) sekä UIC:n ja Commission Bancaire -viraston välinen kirjeenvaihto ja GANin ja vakuutusyhtiöitä valvovan Commission de contrôle des assurances -viraston välinen kirjeenvaihto.

Vakuutustoiminnan osalta GANin on määrä vetäytyä luottovakuutuksista (myymällä Sacren-yhtiö) ja vakuutusten välityksestä; henkilöstön sopeuttamissuunnitelman täytäntöönpanon ansiosta liiketoiminnan kulut vähenevät, jolloin vuositasolla saavutettaneen 400 miljoonan Ranskan frangin säästöt (toiminnan kulut vähenevät 153 miljoonaa frangia, tuotannon kulut 105 miljoonaa frangia ja henkilöstökulut 142 miljoonaa frangia). Tuotannosta vähennetään [. . .] tointa vuosina 1997 ja 1998, eli [. . .] 31 päivänä tammikuuta 1996 palveluksessa olleesta henkilöstöstä. Henkilöstökulut alenevat 431 toimen leikkausten ansiosta 8 prosenttia 12 kuukauden aikana. Henkilöstön sopeuttamissuunnitelman kustannusten kattamiseksi on GAN SA:n osalta tehty 100 miljoonan frangin suuruinen varaus. Myös paikallisten toimipisteiden henkilökuntaa vähennetään.

Erityisesti ryhmän sisäisen rahoituksesta aiheutuvien ongelmien ratkaisemiseksi GAN määrätään Ranskan viranomaisten esittämässä rakenneuudistussuunnitelmassa luopumaan, todennäköisesti erillisten toimien avulla, vakuutustoiminnasta (GAN SA), pankkitoiminnasta (CIC) ja kiinteistöjen rahoittamisesta (UIC). Kiinteistöihin liittyvät omaisuuserät (saamiset ja kiinteistöt), jotka on siirretty omaisuudenhoitoyhtiöihin (Bâticréditiin ja Parixeliin), aiotaan jättää valtion omistukseen jäävän ryhmän holdingyhtiön (GAN SC) hallintaan; tarkoituksena on myydä nämä omaisuuserät ja ajaa GAN SC -yhtiö alas sitä mukaa kuin myyntejä toteutetaan. Koska GAN-ryhmä on erityisen monimutkainen ja koska sen konsolidoitu tilinpäätös ei anna mahdollisuutta tutkia elinkelpoisuuskysymystä asianmukaisesti, kutakin toiminnan alaa on tutkittava erikseen.

5.1.1 Omaisuudenhoitoyhtiöt

Omaisuudenhoitoyhtiöt eivät aiheuta ongelmia elinkelpoisuuden kannalta, koska ne on tarkoitukseen ajaa alas. Tuen määrän ongelmaa käsitellään 3 kohdassa. Vastik-

keita koskevaa kysymystä on itse asiassa käsiteltävä niiden rakenteiden tasolla, jotka ovat siirtäneet omaisuudenhoitoyhtiöihin huonolaatuiset omaisuuseränsä. On kuitenkin tärkeätä, että omaisuudenhoitoyhtiöiden omaisuutta hoidetaan avoimesti ja että omaisuuserät myydään riittävän nopeasti. Komissio arvioi myös, että GANin pankki- ja vakuutustoimintaa harjoittavien yhtiöiden selkeä erottaminen omaisuudenhoitoyhtiöistä on välttämätöntä. On siis toimittava siten, että CIC ja GAN SA eivät voi ostaa takaisin omaisuudenhoitoyhtiöihin siirrettyjä omaisuuseriä ennen sitä päivää, jona ne itse on myyty.

Tässä komissio ottaa huomioon Ranskan viranomaisten tekemän sitoumuksen meneillään olevan Bâticréditin ja Parixelin omaisuuserien myyntiprosessin vahvistamisesta: prosessi on vietävä olennaisilta osin päätökseen vuoden 1998 loppuun mennessä siten, että CIC ja GAN eivät voi hankkia omistukseensa omaisuudenhoitoyhtiöiden omaisuuseriä ennen sitä päivää, jona ne itse on myyty.

5.1.2 Kiinteistöalaan erikoistunut UIC-pankki

Ranskan viranomaisten suunnitelmana on pitää tämä kiinteistöihin erikoistunut pankki toiminnassa, kunnes se myydään mahdolliselle ostajalle, joka olisi kiinnostunut ottamaan haltuunsa sen liikearvon ja/tai sen osuuden leasing-toimintaa harjoittavan UIC-tytäryhtiön määräysvallasta. Ranskan viranomaiset myöntävät kuitenkin, että useita rahoituslaitoksen elinkelpoisuutta koskevia ongelmia on ratkaistava.

Ranskan viranomaiset ovat vahvistaneet harkinnensa tarkoin vaihtoehtoa, jossa UIC asetettaisiin vaikean tilanteensa vuoksi selvitystilaan, mutta luopuneensa siitä lopulta sen vuoksi, että siihen liittyvät kustannukset olisivat olleet korkeammat kuin valittuun vaihtoehtoon liittyvät kustannukset, sekä erityisesti sen ketjureaktion vuoksi, joka olisi kohdistunut ryhmän muihin yhtiöihin (ensin CIC:hen, joka on rahoittanut sitä 6 miljardilla Ranskan frangilla) ja markkinoihin (joilta yritys on saanut 15 miljardia jälleenrahoitusta). Sitä vastoin UIC:n hallittu alaraja viiden vuoden kuluessa olisi Lazard-pankin mukaan mahdollinen, mutta noin 2,6 miljardia frangia kalliimpi ratkaisu kuin valittu osakepääoman korotus (7,1 miljardilla frangilla).

Osakepääoman korotus yhdistetään rakenneuudistustoimien, joilla UIC:stä saadaan teoriassa kiinnostava ostokohde. Yhtiössä ollaan toteuttamassa henkilöstösuunnitelmaa, jolla henkilöstön määrää vähennetään puolella 280 henkilöön lähimmän vuoden kuluessa. Suunnitelman avulla yleisiä kuluja saataneen pienentymään 361 miljoonasta 222 miljoonaan frangiin. Kun suunnitelma on toteutettu, pankkitoiminnan tuotot asettunevat uudelle noin 1,6 miljardin frangin vuositasolle. Huonolaatuiset kiinteistöihin liittyvät omaisuuserät saataneen myydyiksi kahden vuoden määräajan kuluessa ja epävarmoja saamia vähennettäneen puolella samaan aikaan. Ranskan viranomaiset myöntävät kuitenkin näiden omaisuuserien

myyntiä koskevien oletusten toteutumisen olevan erittäin epävarmaa sekä ajankohdan että hinnan osalta. Myynteistä ja perinnästä ei välttämättä saada käypää arvoa.

Kaksi vaihtoehtoa on esitetty, yksi UIC:n johdon toimesta ja toinen uudelleen hahmoteltu [. . .], joka perustuu pessimistisempiin oletuksiin.

Taulukko 3

Ranskan viranomaisten esittämä UIC:n liiketoimintasuunnitelma

(miljoonaa Ranskan frangia)

	Vaihtoehto 1		Vaihtoehto 2	
	1997	1998	1997	1998
Pankkitoiminnan nettotuotot	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
Liiketoiminnan kulut	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
Varaukset	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
Tulos	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
Kumulatiivinen tulos 1997—2001	[. . .]		[. . .]	
Epävarmojen saamisten kumulatiivinen tulos 1997—2001	[. . .]		[. . .]	
Siirto omaan pääomaan	[. . .]		[. . .]	
Kumulatiivinen tulos yhteensä 1997—2001	[. . .]		[. . .]	

Ranskan viranomaisten toimittamien tietojen analysointi antaa aihetta seuraaviin huomautuksiin. Ensinnäkin, vaikka varausten kattavuutta kuvaava tunnusluku nousikin jälleen 71 prosentin tasolle, joka teoriassa on riittävä, UIC:llä on edelleen yli 7 miljardin arvosta suurille hintavaihteluille alttiisiin kiinteistöihin sidottuja omaisuuseriä. Tilintarkastajat myöntävät, että lisävaraukset voivat olla välttämättömiä siinä tapauksessa, että omaisuuden realisointihinnat olisivat arvioitua alhaisemmat, tai jos luovutukset viivästyvät. Tältä osin on huomautettava, että myyntiohjelman viivästyminen kolmella kuukaudella ja myyntihintojen alentuminen 15 prosentilla johtaisi 400 miljoonan frangin tappioihin. Arthur Andersenin tilintarkastajien työn tarkastaneen KPMG-tilintarkastustoimiston mukaan eräitä huomattavia riskejä olisi arvioitava tarkemmin, jotta varausten asianmukaisuus voitaisiin vahvistaa (SNC- ja SCI-yhtiöiden yhtiömiesten konkurssi, velkojen maksamisvaatimukset sekä omaisuus- ja velkakerien erilainen korkoriski).

Yleisemmin ajateltuna, jos luottolaitoksen epävarmojen saamisten osuus kaikista saamisista on 80 prosenttia, on syytä epäillä, että kyseinen luottolaitos ei kykene harjoittamaan perustoimintaansa ja näin ollen on myös syytä epäillä sen olemassaolon oikeutusta. Kun tämän tunnusluvun arvo on tällä tasolla, pelkkä suhdanteiden muuttuminen, liiallinen riskinotto tai muutamat huonot sitoumukset eivät riitä selittämään laitoksen maksukyvyttömyyttä, vaan kyse on koko riskien valinta- ja hallintaprosessien riittämättömyydestä. Tämän näkökohdan ymmärtämiseksi paremmin on muistettava, että lähes puolet

UIC:n ongelmaluotoista oli jo siirretty omaisuudenhoitoyhtiöihin. Kun myös nämä sitoumukset otetaan huomioon, lähes kaikki UIC:n sitoumukset voidaan luokitella epävarmoiksi. Toisin sanoen uudet arviot UIC:n saamisista, joita ei vielä ollut suojattu, osoittivat vain sen, että nämä luotot eivät alun perinkään olleet sen parempia kuin ne, jotka oli jo siirretty omaisuudenhoitoyhtiöihin. Tästä näkökulmasta harvat jäljelle jäävät hyvälaatuiset saamiset ovat pikemminkin sattuman tulosta.

Esitetty liiketoimintasuunnitelma ei selvästikään näytä sellaiselta, että UIC saataisiin ilman tukea kannattavaksi sen avulla. Vaihtoehdon N:o 2 mukaan, jota komissio pitää suunnitelmaan liittyvien huomattavien epävarmuustekijöiden vuoksi todennäköisempänä kuin vaihtoehtoa N:o 1, UIC pysyy tappiollisena vuoden 1998 loppuun. Samaan aikaan (leasingtoimintaa harjoittavan UIS-tytär-yhtiön vähemmistöosakkaiden osuuden erottamisen jälkeen) näyttää siltä, että itsenäisenä yrityksenä tarkasteltuna UIC:n omat varat näyttävät erityisen heikoilta, kun sen salkkuun sisältyvät riskit otetaan huomioon, ja niiden taso on puolta alempi kuin kiinteistöihin erikoistuneilla pankeilla keskimäärin. Ryhmän maksuvalmius on myös ongelmallinen, koska kaikenlainen siihen liittyvä epävarmuus aiheuttaa todennäköisesti UIC:lle huomattavia tappioita.

Kärjistäen voidaan todeta, että UIC:n tila näyttää kriittiseltä. Pankki ei saavuta edes kannattavuusrajaa. Koska pankki ei ole elinkelpoinen, on hyvin todennäköistä, että valtionkassan on korotettava sen osakepääomaa saadak-

seen pankista positiivisen myyntihinnan. Valtio on jo nyt antanut rahoitusmarkkinoille tätä koskevan sitoumuksen. Ranskan viranomaisten mukaan tällaisen valtion tukitoimen kokonaismäärä ei ylittäne vaihtoehdossa N:o 2 arvioituja tappioita eli [...] miljoonaa frangia.

Edellä esitetyn analyysin yhteenvedona voidaan todeta, että erityisesti pankin negatiivisen kannattavuuden, heikkojen pääomien sekä sen salkussa edelleen oleviin riskeihin liittyvien liian suurten epävarmuustekijöiden perusteella komissio ottaa sen kannan, että UIC:n elinkelpoisuus voidaan varmistaa ainoastaan vahvemman ja suuremmin pääomin toimivan pankkiryhmän tuella; tällaisen pankin oma johto voisi toteuttaa UIC:n perusteellisen rakenneuudistuksen. Koska rakenneuudistuksen lykkäminen johtaa lisäkustannuksiin, pankki on myytävä mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen vuoden 1998 loppua.

Tässä suhteessa komissio pitää mielessä Ranskan hallituksen sitoumuksen jatkaa UIC:n ja sen UIS-tytäryhtiön käynnissä olevia myyntiprosesseja, GAN SA:n osakkuus UIS-yhtiössä mukaan luettuna; myyntiprosessit on tarkoitus viedä päätökseen vuoden 1998 loppuun mennessä. [...].

5.1.3 CIC-pankki ja sen konttoriverkosto

CIC-pankkiryhmä koostuu kymmenestä alueellisesta pankista, joiden taseen loppusumma oli vuoden 1996 lopussa yhteensä noin 600 miljardia frangia, eli pankki on viidenneksi suurin Ranskan pankkiyhdistykseen (Association Française des Banques) kuuluvista pankeista. Ryhmällä on talletuksia noin 215 miljardia frangia ja saamia lähes 240 miljardia frangia. Maantieteellisesti laajan verkostonsa ansiosta sillä on muita pankkeja paremmat mahdollisuudet luoda asiakasyhteyksiä, sen korkokate on hyvä (alueellisten pankkien tasolla 4,67 prosenttia vuonna 1996), ja sen tuotot ovat säännöllisiä ja vakaita. Korkotason alenemisen aiheuttama korkokatteen heikkeneminen ja kilpailu vaikuttavat CIC:hen vain vähän verrattuna suuriin pankkeihin, joilla on konttoriverkosto. Korkotuottojen aleneminen on saatu korvattua nostamalla provisioita, joiden osuus pankkitoiminnan nettotuotoista oli lähes 31 prosenttia vuonna 1996. CIC omistaa yhdessä GANin kanssa Socapi-yhtiön, jonka kautta sillä on asema eräänä Ranskan johtavista finanssitavarataloista. GANin neuvonantajana toimiva JP Morgan -liikepankki vahvistaa, että sen jälkeen kun UIC siirrettiin GANin omistukseen, CIC:n tase on rakenteeltaan terve, sen omaisuuserät ovat hyvälaatuisia ja sillä on suuret varaukset.

Seuraavasta taulukosta käyvät ilmi tärkeimmät CIC:n tulokset sellaisina kuin ne on esitetty Ranskan viranomaisten laatimassa liiketoimintasuunnitelmassa.

Taulukko 4

Ranskan viranomaisten esittämä CIC:n liiketoimintasuunnitelma

	<i>(miljoonaa Ranskan frangia)</i>			
	1995	1996	1997 arvio	1998 arvio
Liiketoiminnan nettotuotot	16 561	17 131	17 229	17 539
Liiketoiminnan kulut	-12 896	-13 109	[...]	[...]
Varaukset	-2 520	-2 249	[...]	[...]
Säännöllisen liiketoiminnan tulos ennen veroja ja siirtoja vakuusrahastoon	1 145	1 773	1 847	2 009
Muut kulut ja siirto vakuusrahastoon	-157	-574	[...]	[...]
Verot	-275	-275	[...]	[...]
Vähemmistöosakkaiden osuus	-88	-77	[...]	[...]
Yhtiön tulos	625	847	1 110	1 220
Omat varat tilikauden lopussa	13 682	14 358	15 257	16 199
Keskimäärin sitoutuneina olleiden omien varojen tuotto	4,7 %	6,0 %	7,5 %	7,8 %

Suunnitelma perustuu seuraaviin oletuksiin:

- Pienten asiakkaiden määrä kasvaa vuosittain 5 prosenttia (yksityishenkilöt, ammatinharjoittajat, pk-yritykset), ja alueellisten pankkien saamiset ja voimavarat kasvavat 6 prosenttia vuosittain sekä vastaavasti 4 ja 5 prosenttia koko ryhmän tasolla.
- Korkokatteen arvioidaan heikkenevän vuoden 1996 4,93 prosentista 4,09 prosenttiin vuonna 1998.
- Provisioiden osuus pankkitoiminnan tuloksesta nousee edelleen alueellisten pankkien tasolla vuoden 1996 32,9 prosentista 36,9 prosenttiin vuonna 1998. Myöhemmin tämä kasvu todennäköisesti hidastuu euron käyttöön ottamisen aiheuttaman pankkitoiminnan provisioiden vähentymisen vuoksi.
- Yleiset kulut lisääntyvät hieman erityisesti euron käyttöön ottamisen aiheuttamien lisäkustannusten vuoksi (100 miljoonaa vuodessa vuosina 1997 ja 1998). Etenkin henkilöstökulut pysyvät lähes vakaina huolimatta henkilöstön vähentämisestä 1,4 prosentilla vuonna 1997 ja 1,2 prosentilla vuonna 1998.
- Alueellisten pankkien saamisista tehty nettomääräinen luottotappiovaraus alentunee vuoden 1996 0,91 prosentista 0,86 prosenttiin vuonna 1998; vuoden 1996 taso oli tulosta kertaluonteisten tapahtumien vuoksi tehdyistä suuremmista varauksista.

Hyväksytyt oletukset vaikuttavat realistisilta. Ryhmällä on kuitenkin joitakin heikkoja kohtia, erityisesti poikkeuksellisen korkeat liiketoiminnan kustannukset, huomattava alttius muihin GAN-ryhmään kuuluviin yhtiöihin liittyville riskeille ja vaatimaton kannattavuus sekä nyt että tulevaisuudessa.

Liiketoiminnan kustannusten osalta yleisten kulujen ja pankkitoiminnan nettotuottojen suhde on edelleen liian korkea (75,5 prosenttia vuoden 1998 lopulla) ja korkeampi kuin muilla ranskalaisilla pankeilla keskimäärin ja myös korkeampi kuin Crédit Lyonnaisin tavoitteenaan pitämä suhde (70 prosenttia). Pitkällä aikavälillä ja ympäristössä, jossa Euroopan pankkikilpailu on vapaata ja teknologia kehittyä voimakkaasti, korkokatteen pieneminen voidaan korvata vain vähentämällä yleisiä kuluja ja erityisesti henkilöstökuluja. Englantilaisten pankkien, joiden suorituskyky on nykyisin Euroopan paras ja omien varojen tuotto jopa 36 prosenttia, toimintakerroin (yleisten kulujen ja pankkitoiminnan nettotuottojen suhde) on paljon alhaisempi. Koska kilpailupaineet lisääntyvät markkinoiden yhdentymisen ja yhteisen rahan myötä, on selvää, että sellaiset pankit, joiden toimintakerroimet ovat liian korkeat, eivät voi selviytyä.

Ryhmän toinen heikko kohta on, että CIC:llä on 12 miljardin frangin sitoumukset GAN-ryhmän muilta yhtiöiltä; näistä 6 miljardia UIC:ltä, 3 miljardia GAN SA:lta ja noin 3 miljardia Bâticrédit-omaisuudenhoitoyhtiöltä. Liiketoimintasuunnitelman mukaan noin puolet UIC:lle myönnetystä lainasta muutetaan Bâticréditille

myönnetyksi lainaksi, joka on näin ottanut CIC:ltä yhteensä 6 miljardin frangin lainan, jonka nimellisarvo on katettu Ranskan valtion nimenomaisella takuulla. Tämä takuu kattaa kaikki omaisuudenhoitoyhtiöiden tappiot. GAN SA:lle myönnetty laina on maksettava takaisin CIC:n yksityistämisestä saaduilla varoilla. Valtio on sitoutunut takaamaan UIC:lle myönnetyn lainan huolehtimalla kiinteistöalalla toimivan tytäryhtiön omia varoja koskevista tarpeista. Kun UIC:n osakepääomaa on korotettu ja se on luovutettu, valtion takuu ei kuitenkaan kata CIC:n myöntämää lainaa. Tämän vuoksi CIC:llä on huomattava GAN-ryhmään liittyvä riski, jonka kattaminen riippuu CIC:n luovutuksesta ja siitä, korotetaanko UIC:n osakepääomaa ja luovutetaanko se. Näiden toimien menestyksellinen toteuttaminen on olennaista CIC:n vakavaraisuuden kannalta (...).

Lopuksi on huomattava, että CIC-pankkiryhmän kannattavuus on positiivinen, vaikka se onkin heikko verrattuna eurooppalaisiin pankeihin keskimäärin. Suunnitelman mukaan vuoden 1998 lopussa (emoyhtiön tasolla) saavutetaan 7,8 prosentin tuotto omille varoille, mikä jää komission vuonna 1996 tekemässään päätöksessä niin muilta pankeilta kuin CIC:ltä itseltäänkin edellyttämän vähimmäistason (10 prosenttia) alle. Suurimman ongelman muodostavat huomattavat yleiskulut sekä erityisesti henkilöstökulut. Luovutuksen yhteydessä on kuitenkin syytä olettaa, että harkitseva yksityinen sijoittaja on valmis maksamaan hinnan, joka vastaa 10—12 prosentin tuottoa omille varoille. Tämä tarkoittaa sitä, että kun otetaan huomioon mahdolliset synergiavaikutukset ja rakenneuudistuksesta aiheutuvat välttämättömät lisäkustannukset, ostaja on valmis maksamaan vain hinnan, joka on omia varoja alhaisempi, jotta hän saavuttaisi vähintään 10 prosentin tuoton; ostaja saattaa olla valmis maksamaan korkeamman hinnan strategisista hyödyistä.

Koska pankkialan kilpailu on todella kovaa ja alan katteet alenevat yhä enemmän jopa alueellisilla markkinoilla, CIC:n olisi luultavasti jatkettava rakenneuudistuksia kannattavuutensa parantamiseksi. Samalla CIC:n luovutushanke, joka sisältyi komission aikaisemmin tekemän päätöksen ehtoihin — Ranskan uusi hallitus on päättänyt vahvistaa sitoumuksen myydä CIC ja GAN yhdessä tai erikseen ostajille, jotka todennäköisesti vahvistaisivat niiden elinkelpoisuutta tulevaisuudessa ja kehittäisi niitä pitkällä aikavälillä — toisi yksityiset sijoittajat pankin enemmistöosakkaiksi. Yksityiset sijoittajat saattaisivat antaa pankille lisää varoja ja asiantuntemusta sekä tehostaa rakenneuudistusponnisteluja erityisesti vähentämällä yleisiä kuluja. Se on myös sitoutunut aloittamaan ostajien etsintä- ja luovutustoimet heti kun se on mahdollista, viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1998, ja toteuttamaan ne avoimuuden ja ostajaehdokkaiden yhdenvertaisen kohdeltelun periaatteita noudattaen.

5.1.4 Vakuutusala: GAN

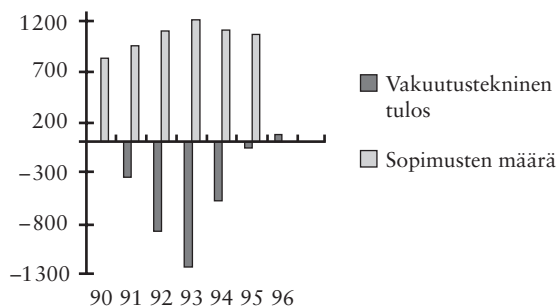
Rakenneuudistussuunnitelmassa vakuutusalan toiminta määrätään erotettavaksi muusta ryhmästä, varsinkin

omaisuudenhoitoyhtiöistä ja UIC:stä, jotka jäävät Société Centrale du GAN-yhtiön määräysvaltaan (GAN SC:n). GAN SA -holdingyhtiö säilyttää määräysvallan yhtiöissä GAN IA (Incendie Accidents), Gan Vie, Gan Capitalisation ja Socapi. Vakuutustoiminnan elinkelpoisuutta voidaan analysoida näiden eri yhtiöiden tasolla.

a) Vahinkovakuutus

GAN IA harjoittaa vahinkovakuutustoimintaa pääasiassa 1 400 vakuutusasiamiehen välityksellä. 1990-luvun alussa GAN IA noudatti kasvuun ja markkinaosuuksien valtaamiseen tähtävää strategiaa, jonka ansiosta siitä tuli maksumallolla mitattuna neljänneksi suurin vahinkovakuutusyhtiö. Tämä kasvu, johon pyrittiin mihin hintaan hyvänsä, jatkui liian kiivaaseen tahtiin verrattuna yhtiön kykyyn arvioida riskejä, kuten seuraavasta liikennevakuutusten alaa kuvaavasta taulukosta käy ilmi. Seurauksena oli se, että GAN IA joutui kirjaamaan yhä suurempia tappioita, joiden vuoksi sen omat varat loppuivat.

Sopimusten määrä ja vakuutustekninen tulos liikennevakuutuksen alalla (miljoonaa frangia)

Yhtiössä on vuodesta 1994 toteutettu tervehdyttämistimenpiteitä, jotka käsittävät muun muassa vakuutusmaksujen ja omavastuiden korotuksia sekä lukuisien sopimusten irtisanomisen. Lisäksi vakuutusasiamiesten valvontaa on tehostettu, jotta heitä kannustettaisiin lisäämään tuotavuuttaan niin, että he alentaisivat yleisiä kulujaan ja järjestäisivät jakelumenetelmänsä uudelleen. Asiamiesten palkkiojärjestelmää on muutettu AXAn mallin mukaisesti; tällöin kauan käytössä ollut liikevaihtoon suhteutettua provisiota alennetaan asteittain, ja se korvataan osuudella tehtyjen vakuutus sopimusten perusteella saavutetusta vakuutusteknisestä tuloksesta. Suunnitteilla on joidenkin työpaikkojen lakkauttaminen.

Ranskan viranomaisten esittämässä liiketoimintasuunnitelmassa ennustetaan liikevaihdon kasvavan merkittävästi eli 9 prosenttia vuodesta 1995 vuoteen 1997 ja vakiintuvan sitten noin 12,8 miljardiin frangiin. Vakuutusvahinkojen ja vakuutusmaksujen suhde paranee edelleen 79,8 prosentista vuonna 1995 71,3 prosenttiin vuonna 1998. Liiketoiminnan kulujen arvioidaan vähentyvän 4 148 miljoonasta frangista vuonna 1995 3 748 miljoonaan frangiin vuonna 1998, eli 9,6 prosenttia kolmen vuoden aikana. Sijoitustoiminnan nettotuottojen oletetaan vähenevän erityisesti toteutuneiden myyntivoittojen vähenemisen vuoksi 1 340 miljoonasta 1 160 miljoonaan frangiin.

Vakuutusyhtiöt muodostavat saamiensa vakuutusmaksujen kattamiseksi vakuutusteknisen vastuuvelan, joka edustaa heidän sitoumustaan vakuutettuja kohtaan. Tämä vakuutustekninen vastuovelka on siis vakuutusyhtiöiden velkaa vakuutetuille tai vakuutusten edunsaajille. GAN IA:n tulosten paraneminen perustuu myös sille oletukselle, että GAN IA on nyt kuronut umpeen viiveen, jolla se muodosti tätä vakuutusteknistä vastuuvelkaansa, sekä sille oletukselle, että sillä on riittävästi varauksia kattavaa aikaisemmista liiketoimista mahdollisesti aiheutuvaa tuloksen heikentymistä.

Taulukko 5

Ranskan viranomaisten esittämä GAN IA:n liiketoimintasuunnitelma

(miljoonaa Ranskan frangia)

	1995	1996	1997 arvio	1998 arvio
Maksutulo	14 010	13 546	[..]	[..]
Korvauskulut	-12 054	-10 940	[..]	[..]
Luovutusten tulos	-17	-221	[..]	[..]
Vakuutustekninen nettokate	2 326	2 543	2 891	2 886
Liiketoiminnan kulut,	-4 148	-3 955	[..]	[..]
joista provisioita	-2 131	-1 935	[..]	[..]
joista hallintokuluja	-2 017	-2 020	[..]	[..]
Sijoitustoiminnan nettotuotot,	1 340	1 803	[..]	[..]
joista rahoitustuottoja	877	844	[..]	[..]
joista toteutuneita myyntivoittoja	463	959 ⁽¹⁾	[..]	[..]
Satunnaiset tuotot ja kulut	38	-32	[..]	[..]
Tulos	-444	359⁽²⁾	236⁽⁴⁾	278
Vakuutustekninen vastuuvélka	26 023	27 369	27 099	27 043
Omat varat	2 949	3 418	5 954	6 173
Omien varojen tuotto	-17,3 %	11,3 % ⁽³⁾	5 % ⁽⁵⁾	4,6 %

⁽¹⁾ Sisältää 591 miljoonaa frangia CIC:n arvopapereista saatuja myyntivoittoja.⁽²⁾ Ilman CIC:n arvopapereista saatuja myyntivoittoja tulos on -232 miljoonaa frangia.⁽³⁾ Ilman CIC:n arvopapereista saatuja myyntivoittoja tuotto on -7,3 prosenttia.⁽⁴⁾ 102 miljoonaa frangia ilman osuutta GAN International -yhtiön jakamista poikkeuksellisista osingoista (134 miljoonaa frangia yhteensä 420 miljoonasta frangista).⁽⁵⁾ 2,9 prosenttia ilman GAN International -yhtiön jakamien poikkeuksellisten osinkojen sekä osakepääoman korotuksen vaikutuksia.

Vaikka yhtiön kannattavuus onkin palautettu, esitettyyn suunnitelmaan liittyy useita epävarmuustekijöitä, joiden vuoksi yhtiön ei voida päätellä olevan elinkelpoinen ilman tukea. Ongelmia on kahdenlaisia; ensimmäinen ongelma liittyy kykyyn pitää yllä riittävän vakaata ja riittävän suurta vakuutusteknistä katetta, jotta liiketoiminnan kulujen jälkeistä negatiivista tulosta voitaisiin rajoittaa ja ottaa näin huomioon omien varojen taso. Toinen ongelma on maksuvalmius ja sijoitusten tuotto.

Ensin mainitun ongelman osalta on korostettava useita näkökohtia. Ensinnäkin yhtiön kannattavuuden palauttamista nopeutti 386 miljoonan frangin varausten purku vuosina 1995 ja 1996 sekä CIC:n arvopapereiden siirtämisestä GAN SA:lle saadut kertaluontoiset 591 miljoonan frangin tuotot. Vuosina 1997 ja 1998 GAN IA arvelee saavansa huomattavan suuret voitot, joiden ansiosta se voi purkaa 769 miljoonan frangin suuruiset varaukset, jotka ovat 150 prosenttia suhteessa yhtiön kertyneeseen tulokseen. Vaikka vuosina 1995 ja 1996 voittovarojen tason oli määrä vahvistaa GANin kykyä varaustensa purkamiseen seuraavina vuosina, vasta myöhemmin nähdään, onko nykyinen varausten taso riittävä. Koska yrityksen kannattavuuden palauttaminen toisin sanoen riippuu suuressa määrin aikaisemmin tehtyjen varausten pur-

kamisesta, yrityksen ei voida katsoa olevan vakavarainen tervehdyttämisen kannalta.

Toisaalta, vakuutusteknisillä tekijöillä mitattuna GAN IA jää vielä kauas kilpailijoistaan. Vaikka GAN IA on saavuttanut merkittävää edistystä vakuutusvahinkojen määrän vähentämisessä, liiketoiminnan kulujen ja vakuutuskorvausten yleinen suhde maksutuloon on vielä vuoden 1998 lopussa liian korkea (105,6 prosenttia) erityisesti verrattuna GANin tärkeimpiin kilpailijoihin, joilla tämän tunnusluvun arvo on jo nykyisin keskimäärin pienempi.

Vaikuttaa todellakin siltä, että vakuutusvahinkojen vähenemiseen ei liity riittävää liiketoiminnan kulujen alenemista. Vaikka vertailussa onkin oltava varovainen vakuutusmaksujen voimakkaan koko ajanjaksolle ajoittuneen vaihtelun laskentamenetelmien muutosten sekä eri kilpailijoiden noudattamien toisistaan eroavien kustannusten jakomenetelmien vuoksi, liiketoiminnan kulujen voidaan todeta pysyvän liian korkealla tasolla maksutuloon verrattuna koko rakenneuudistuskauden ajan; suhde pysyy muuttumattomana yli 29 prosentissa, mikä vaikuttaa hyvin korkealta.

Taulukko 6

Vakuutustoiminnan teknisten osuuksien suunniteltu kehitys

	(prosentteina)			
GAN IA (vahinkovakuutus)	1995	1996	1997	1998
Vakuutusvahingot / maksutulo	86,0	80,8	76,9	76,2
Liiketoiminnan kulut / maksutulo	29,6	29,2	30,1	29,3
(Vakuutustapahtumat + kulut) / maksutulo	115,6	110,0	107,0	105,6

GAN aikoo tarttua ongelmaan ottamalla käyttöön uuden vahinkovakuutuslaitteiden jakelujärjestelmän CIC-pankin konttoriverkoston avulla, kuten se on jo tehnyt henkivakuutuksissa. GAN ei kuitenkaan ole ainoa vakuutusyhtiö, joka hyödyntää tätä markkinarakoa, vaan muut kilpailijat ovat toteuttamassa samaa strategiaa. Lisäksi uusi Progress-niminen tytäryhtiö, joka vastaa tästä jakelujärjestelmästä, ei liiketoimintasuunnitelman mukaan kykene tuottamaan voittoa vielä vuosiin. Itse asiassa, jos otetaan huomioon muutkin vahinkovakuutuslaitteiden toimivat tytäryhtiöt, tämän toiminnan tulosta on alennettava 278 miljoonasta frangista 261 miljoonaan frangiin vuoden 1998 osalta.

Näiden epävarmuustekijöiden ja yhtiön omien varojen vähäisyyden vuoksi, jotka voivat vaikuttaa GAN IA:n vakuutustekniseen tulokseen, on suhtauduttava varovasti mahdollisuuksiin palauttaa yhtiö elinkelpoiseksi.

Toisena ongelmana tarkastelussa on huomattava GAN IA:n sijoitussalkun kärsivän rahaksi muutettavuuden vaikeudesta ja kilpailijoihin verrattuna riittämättömästä tuotosta. Yhteensä noin 20 miljardin frangin sijoitussalkusta lähes 3 miljardia on kiinteistöomaisuutta (14 prosenttia), yli 5 miljardia frangia muiden ryhmän yhtiöiden osakkuuksia (26 prosenttia) ja ryhmän sisäisiä saamisia on noin 1 miljardi frangia (5 prosenttia). Sitä vastoin korkeatuottoisten ja pitkäaikaisen joukkovelkakirjalainojen painotus salkussa on suhteellisen vaatimaton. Voidaan siis väittää, että noin 45 prosenttia salkusta on sijoitettu vaikeasti rahaksi muutettavissa oleviin omaisuuseriin. Lisäksi sijoitusten tuotto vaikuttaa hyvin vaatimattomalta. Salkusta on saatu selvästi heikompi tuotto kuin Ranskan pörseistä ja joukkovelkakirjamarkkinoilta. Vuonna 1996 omaisuuserien tuotto prosentti oli 3,4 prosenttia ilman myyntivoittoja ja 8,3 prosenttia, kun toteutuneet myyntivoitot otetaan huomioon, samaan aikaan kun Ranskan pörssikurssit ovat nousseet noin 25 prosenttia (olettaen, että osingot sijoitetaan uudelleen) ja joukkovelkakirjamarkkinat vastaavasti 12 prosenttia. Vuonna 1998 salkun tuotoksi ennustetaan 4,2 prosenttia ilman myyntivoittoja ja 9 prosenttia, kun toteutuvat myyntivoitot otetaan huomioon. Toteutumattomat ovat kuitenkin vain 9 prosenttia salkun arvosta, mikä on erityisen vähän, kun otetaan huomioon se, että neljännes näistä toteutumattomista myyntivoitoista on peräisin kiinteistöomaisuudesta. On myös otettava huomioon, että strategiset omaisuuserät on arvostettu hyvin korkeiksi

kirjanpidossa, erityisesti kansainvälisen vakuutustoiminnan osalta, mikä asettaa GAN IA:n alttiiksi tappioille siinä tapauksessa, että näitä omaisuuseriä luovutetaan niiden kirjanpitoarvoa alhaisempaan hintaan. Herkkyysanalyysi, jonka avulla voidaan arvioida perusoletusten muutosten vaikutusta yrityksen tuloskehitykseen, osoittaa GAN IA:n olevan edelleen alttiina eräille epäsuotuisaan suhdannekehitykseen liittyville riskeille. Koska kilpailijoiden suorituskyky on huomattavasti parempi, GANin vakuutusmaksuhinnasto joutuu markkinoilla hyvin voimakkaan kilpailun kohteeksi, mikä kaventaa yhtiön liikumavaraa.

GAN aikoo lievittää tätä ongelmaa vähentämällä salkustaan strategisia omaisuuseriä, erityisesti UIS:n ja BIF:n, ja maksamalla osan veloistaan muille ryhmän yhtiöille. Tämä on mahdollista, jos CIC luovutetaan. Vaikka nämä toimenpiteet ovatkin välttämättömiä, ne eivät vaikuta riittävästi, koska näiden omaisuuserien osuus koko sijoitussalkusta on vain 10 prosenttia.

Otettuaan huomioon GAN IA:n alhaisen kannattavuuden (4,6 prosenttia) ja omien varojen laskevan kehityksen sekä edellä kuvatut ongelmat, komissio katsoo GAN IA:n elinkelpoisuuden olevan edelleen erityisen heikko.

b) Henkivakuutus

Kolme tärkeintä GAN-ryhmän henkivakuutustoiminnasta vastaavaa yhtiötä ovat GAN Vie, Gan Capitalisation ja Socapi. Jäljempänä niitä tarkastellaan erikseen.

Gan Vie myy pääasiassa henkivakuutuksia ryhmähenkivakuutusten myyntiin erikoistuneiden 450 myyntimiehen ja 200 vakuutusasiamiehen sekä yksilöllisiä henkivakuutuksia 1 800 palkatun myyjän muodostaman verkoston avulla.

Ranskan viranomaisten esittämässä GAN Vien liiketoimintasuunnitelmassa ennustetaan liikevaihdon kääntyvän kasvuun ja nousevan 6 prosenttia vuodesta 1995 vuoteen 1997, ja vakiintuvan tämän jälkeen noin 10 miljardiin frangiin. Vakuutusteknisten kulujen arvioidaan vähenevän 8,4 miljardista 7,7 miljardiin frangiin, mikä mahdollistaa vakuutusteknisen bruttokatteen lievän paranemisen. Liiketoiminnan kulut alenevat hitaasti samalla kun sijoit-

tustoiminnan tuotot kasvavat noin 5 prosenttia vuonna 1997 ja vakiintuvat sitten noin 4,4 miljardiin. Samaan aikaan asiakaspalautusrahoitukseen siirrettävien varojen kasvu johtaa rahoituskatteen pienenemiseen 386 miljoo-

naan frangiin vuonna 1998. Näin saadaan vuonna 1996 toteutuneiden huomattavien myyntivoittojen jälkeen tulokseksi 260 miljoonaa frangia vuonna 1998, mikä vastaa 5,8 prosentin tuottoa omille varoille.

Taulukko 7

Ranskan viranomaisten esittämä GAN Vien liiketoimintasuunnitelma

(miljoonaa Ranskan frangia)

	1995	1996	1997 arvio	1998 arvio
Liikevaihto	10 628	10 566	[..]	[..]
Vakuutustekniset kulut	-8 379	-8 359	[..]	[..]
Luovutusten tulos	-311	-262	[..]	[..]
Vakuutustekninen nettokate	1 938	1 946	2 022	2 074
Liiketoiminnan kulut,	-2 231	-2 153	[..]	[..]
josta tuotannon kulut	-1 617	-1 522	[..]	[..]
josta hallintokulut	-614	-631	[..]	[..]
Sijoitustoiminnan tuotot,	4 117	4 246	[..]	[..]
joista rahoitustuotot	3 068	3 180	[..]	[..]
joista toteutuneet myyntivoitot	1 049	1 066	[..]	[..]
Hyvitetyt korot	-1 496	-1 464	[..]	[..]
Siirrot asiakaspalautuksiin	-2 137	-2 155	[..]	[..]
Sijoitustoiminnan nettotuotot	484	627	[..]	[..]
Satunnaiset tuotot ja kulut sekä välittömät verot	-182	-28	[..]	[..]
Tulos	10	392	418⁽¹⁾	260
Vakuutustekninen vastuuvélka	68 274	70 890	73 884	77 100
Omat varat	3 728	4 118	4 438	4 593
Omien varojen tuotto	0,2 %	10,0 %	9,8 % ⁽²⁾	5,8 %

(¹) 214 miljoonaa frangia ilman osuutta GAN International -yhtiön jakamista poikkeuksellisista osingoista (240 miljoonaa frangia yhteensä 420 miljoonasta frangista).

(²) 5,1 prosenttia ilman GAN International -yhtiön jakamien poikkeuksellisten osinkojen sekä osakepääoman korotuksen vaikutuksia.

Esitetystä suunnitelmasta voidaan tehdä seuraavat johtopäätökset. Ensinnäkin, liikevaihdon asteittainen aleneminen osoittaa GAN Vien markkinaosuuksien laskeneen ennen kaikkea yksilöllisten henkivakuutusten ja ryhmähenkivakuutusten aloilla, joilta yhtiö kerää suurimman osan liikevaihdostaan. Yhtiö on kuitenkin säilyttänyt 10 prosentin osuutensa perheille tarkoitettujen henkivakuutusten markkinoilla sekä näiden vakuutusten korkean vakuutusteknisen katteen. GAN Vien suurimmaksi haasteeksi jää kuitenkin se, kuinka viimeksi mainittu toimiala kykenee korvaamaan muiden toimialojen toiminnan suhteellisen tason alenemisen.

Toiseksi, vakuutusteknisen katteen parantuminen suhteessa liikevaihtoon riippuu suuressa määrin sopimusten irtisanomisen asteesta, jonka tulisi GANin mukaan pienentyä vuonna 1997, erityisesti yksilöllisten henkiva-

kuutusten osalta. Viimeksi mainitun alan sopimusten vakuutustekniset tulokset ovat kuitenkin vaatimattomia verrattuna muihin tuotteisiin, minkä vuoksi ne ovat alttiita huomattaville takaisinostoille. Jos tämä mahdollisuus toteutuisi, vakuutusteknisen katteen parantumista olisi tarkistettava alaspäin.

Kolmanneksi, on huomattava liiketoiminnan kulujen olevan edelleen huomattavan suuret, eli lähes 21 prosenttia liikevaihdosta. Tämä taso vaikuttaa pitkällä aikavälillä kestävämmältä, kun otetaan huomioon muiden vakuutusyhtiöiden (noin 10 prosenttia) ja erityisesti finanssitaratalojen (noin 5 prosenttia) huomattavasti alhaisemmat tasot. Tästä näkökulmasta katsottuna vaikuttaa epävarmalta, kykeneekö GAN Vie kohtaamaan finanssitaratalojen ja muiden kilpailijoiden aiheuttamat kilpailupaineet. Tältä osin voidaan huomauttaa, että vakuutusyht-

tiöiden tuotteiden jakelu rahoituslaitosten, postien ja valtionkassan kautta kehittyi jatkuvasti. Viimeksi mainittujen toimijoiden osuus markkinoista on kasvanut tasaisesti kymmenen vuoden ajan vuoden 1985 25 prosentista 56 prosenttiin vuonna 1995. Vakuutusyhtiöiden verkostojen osuus on supistunut 38 prosenttiin samalla kun suoramyyntin sekä muiden jakelutapojen osuus on noussut 6 prosenttiin vuonna 1995.

Tätä ongelmaa pahentaa se tosiseikka, että GAN IA:n tavoin GAN Vien sijoitussalkussa olevat omaisuuserät eivät riitä kattamaan vakuutetuille luvattua tuottoa. Tämä ongelma sai GAN SA:n ostamaan itselleen sen osan GAN Vien salkusta, joka olisi vaatinut suurten lisävarauksen tekemistä perittävissä olevien saamisien ja taloudellisten sattumien varalle. Tästä toimenpiteestä huolimatta huomattava osuus GAN Vien salkun omaisuuseristä (noin 40 prosenttia) on epälikvidejä. Yhteensä 72 miljardin suuruisesta sijoitussalkusta lähes 13 miljardia on kiinteistöomaisuutta (18 prosenttia), yli 10 miljardia koostuu osakkuuksista muissa ryhmän yhtiöissä (14 prosenttia) ja ryhmän sisäisiä saamia on noin 5 miljardia (7 prosenttia). Lisäksi salkun tuotto vaikuttaa hyvin vaatimattomalta. Tuotto jää selvästi alle Ranskan pörssien ja joukkovelkakirjamarkkinoiden tuoton. Vuonna 1996 omaisuuserien tuottoprosentti oli 4,2 prosenttia ilman myyntivoittoja ja 5,6 prosenttia, kun toteutuneet myyntivoitot otetaan huomioon. Ranskan pörssikurssit ovat tällä välin nousseet noin 25 prosenttia (olettaen, että osingot sijoitetaan uudelleen) ja joukkovelkakirjojen markkinakurssit vastaavasti 12 prosenttia. Vuonna 1998 salkun tuotoksi ennustetaan 4,3 prosenttia ilman myyntivoittoja ja 5,7 prosenttia, kun toteutuvat myyntivoitot otetaan huomioon. Toteutumattomat myyntivoitot eivät kuitenkaan ole kuin 11 prosenttia salkun arvosta, mikä on erityisen vähän kun otetaan huomioon se, että neljännes näistä toteutumattomista myyntivoitoista on peräisin muista ryhmään kuuluvista yhtiöistä, sekä se, että kiinteistöomaisuuden toteutumattomat myyntivoitot ovat negatiivisia. Tämän vuoksi GANin heikko kannattavuus saattaa ilman yhtiön sijoitussalkun rakenteen uudistamista, jonka kykenee toteuttamaan vain riittävän vahva ostaja, johtaa yhtiön vakuutusmaksuhinnaston kilpailukykyä heikkenemiseen ja asiakkaiden GANin tuotteita

koskevan kiinnostuksen vähenemiseen, ja lopulta GANin markkinaosuusien laskuun.

Näyttääkin siltä, että GAN Vie kärsii ryhmän muiden osien tavoin omaisuus- ja velkaeriin liittyvän korkoriskin merkittävästä erilaisuudesta. Pääoman duraatio, jolla mitataan pääoman arvon vaihtelun suhdetta korkotason vaihteluun ottaen huomioon salkun omaisuuserien eripituiset laina-ajat⁽¹³⁾, vaikuttaa huomattavan suurelta ja tärkeimpien kilpailijoiden duraatiota erittäin paljon suuremmalta.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että GAN Vien omien varojen ja niiden tuoton heikko taso (5,8 prosenttia) ja ennustettu heikkeneminen sekä edellä kuvatut ongelmat huomioon ottaen komissio katsoo, että ilman tukeaa yhtiön elinkelpoisuus on edelleen erityisen heikko.

GAN Capitalisation (Gan Capi) myy pääasiassa yksilöllisiä eläkevakuutuksia 1 700 vakuutusasiamiehen kautta. Komissiolle toimitettuun yhtiön liiketoimintasuunnitelmaan on yhdistetty 200 miljoonan frangin suuruinen omien varojen lisäys, jonka valtio toteuttaa vuoden 1997 lopussa valtionviranomaisen pyynnöstä. Koska säästö- ja vakuutuslaitosten markkinat ovat laskussa, korotuksen tavoitteena on lisätä tuloja lähes 15 prosenttia vuoteen 1995 verrattuna henkivakuutuslaitosten kehittämällä ja tasapainottaa näin Capitalisationin ja Vien toimintaa, josta huomattavasti suuremman osan nykyisin hoitaa Capitalisation. Vakuutuslaitosten kulut lisääntyvät 2,9 miljardista lähes 3,4 miljardiin frangiin, ja vakuutuslaitosten kate on edelleen yli 6 prosenttia. Liiketoiminnan kulut kasvoivat edelleen absoluuttisesti mitattuina, mutta niiden määrä suhteessa liikevaihtoon aleni erityisesti siksi, että kertosuorituksina maksettavien vakuutuslaitosten liikevaihto kehittyi paremmin kuin vakuutuslaitosten maksettavien vakuutuslaitosten liikevaihto. Sijoitustoiminnan nettotuottojen pieneneminen johti kuitenkin tuloksen heikkenemiseen vuoden 1995 100 miljoonasta frangista 60 miljoonaan frangiin vuonna 1998. Tämän seurauksena omien varojen tuotto asettuu 5,6 prosenttiin vuonna 1998, eli se on yli puolta heikompi kuin vuonna 1995.

⁽¹³⁾ Duraatio on matemaattinen joukkovelkakirjan riskiä kuvaava käsite, joka ilmoittaa niiden vuosien määrän, jotka kuluvat tämän joukkovelkakirjan tuottaman tulovirran (pääoma ja korot) nykyarvon saamiseen.

Taulukko 8

Ranskan viranomaisten esittämä GAN Capitalisationin liiketoimintasuunnitelma

	<i>(miljoonaa Ranskan frangia)</i>			
	1995	1996	1997 arvio	1998 arvio
Liikevaihto	3 136	3 280	[..]	[..]
Vakuutustekniset kulut	-2 908	-3 100	[..]	[..]
Vakuutustekninen kate	228	180	189	206
Liiketoiminnan kulut	-445	-423	[..]	[..]
Sijoitustoiminnan tuotot,	1 688	1 767	[..]	[..]
joista rahoitustuotot	1 471	1 519	[..]	[..]
joista toteutuneet myyntivoitot	217	248	[..]	[..]
Hyvitetyt korot	-1 143	-1 180	[..]	[..]
Siirrot asiakaspalautuksiin	-184	-249	[..]	[..]
Sijoitustoiminnan nettotuotot	361	338	[..]	[..]
Satunnaiset tuotot ja kulut sekä välittömät verot	-40	-29	[..]	[..]
Tulos	104	67	64	60
Vakuutusmatemaattiset varaukset	19 883	21 646	23 297	24 571
Omat varat	758	795	1 058	1 103
Omien varojen tuotto	13,0 %	8,6 %	6,9 % ⁽¹⁾	5,6 %

⁽¹⁾ Valtion 31 päivänä joulukuuta 1997 suorittaman 200 miljoonan frangin osakepääoman korotuksen jälkeen; ilman korotusta tuotto on 7,7 prosenttia.

GAN Capitalisationilla on kaksi suurta ongelmaa: säästöhenkivakuutusten markkinoiden romahdus ja sijoitussalkun omaisuuserien riittämätön tuotto. Ensin mainitussa ongelmassa on kyse, kuten Conseil National du Crédit en France -neuvoston laatimassa kertomuksessa huomaetaan, säästövakuutusten varojen nostoissa tapahtuneesta korjausliikkeestä (2 prosenttia vuonna 1995). Se on jatkoa vuonna 1991 alkaneelle vetäytymisliikkeelle, jonka ovat aiheuttaneet entistä joustavammasta tai tuotoltaan paremmista, sopimukset laskennallisiin yksiköihin jakavat vakuutustuotteet sekä sijoitusrahasto-osuuksien synnyttämä kilpailu. GAN Capi aikoo laajentaa toimintaansa henkivakuutusalaalla, mikä voi kuitenkin osoittautua vaikeaksi. Supistuvilla markkinoilla, kuten henkivakuutusalaalla, kilpailusta tulee koko ajan ankarampaa, eikä GAN Capi ole vielä osoittanut kykenevänsä kilpailemaan kannattavasti finanssitavaratalojen tai keskinäisten vakuutusyhtiöiden kanssa, varsinkaan kun sillä ei ole sellaista tuottavaa franchising-myyjien verkostoa kuin perheille tarkoitettujen henkivakuutusten alalla toimivalla yrityksen osalla.

Omaisuuserien riittämättömän tuoton ongelmaa on arvioitava suhteessa vakuutetuille taattuun vähimmäistuottoon. GAN Capi ei kuitenkaan kykene vastaamaan

takaamistaan tuottoasteista vapauttamatta myyntivoitoja. Yhtiön sijoitussalkku on paljon helpommin muutettavissa rahaksi kuin muilla vakuutusyhtiöillä, koska salkussa on annettu etusija joukkovelkakirjalainoille. Muiden ryhmän yhtiöiden tavoin myös GAN Capin salkussa olevien joukkovelkakirjalainojen ja osakkeiden tuotto vaikuttaa heikommalta kuin markkinoiden tuotto. Toteuttamattomat myyntivoitot ovat vain 11 prosenttia salkusta. Tämän vuoksi GAN Capin tilanne ei vaikuta hyvältä. Myös korkoriskit näyttävät huomattavilta suhteessa yhtiön alentuneeseen omaan pääomaan.

Otettuaan huomioon GAN Capitalisationin heikon ja alenevan omien varojen ennustetun tuoton (5,6 prosenttia) sekä sen pääomatilanteen komissio teki sen johtopäätöksen, että ilman tukea yhtiön elinkelpoisuus on edelleen erityisen heikko.

Socapi on CIC:n ja GAN SA:n tasaosuuksin omistama yhteisyritys, joka myy säästövakuutuksia CIC:n pankki-verkoston kautta. Yhtiön markkinaosuus on 3,5 prosenttia, ja se on Ranskan kuudenneksi suurin finanssitavaratalo. Tavoitteena on, että liikevaihto kokonaisuudessaan

kasvaksi yhtä paljon kuin kaikkien finanssitavaratalojen liikevaihto keskimäärin, eli arviolta 4 prosenttia vuonna 1997 ja 5 prosenttia vuonna 1998. Vakuutusten arvon kasvuvauhti asettunee 15 prosenttiin vuodessa, ja arvon arvioidaan olevan 70 miljardia frangia vuoden 1998 lopussa. Yleiset kulut kasvanevat hitaammin, mikä parantaa liikekulusuhdetta jonkin verran. Vakuutuskausittain

maksettavien vakuutusten prosentuaalisen osuuden arvioidaan kasvavan kertosuorituksena maksettaviin vakuutus tuotteisiin verrattuna. Suunnitelmassa aiotaan myös lisätä vakuutuskausittain maksettavien tuotteiden prosentuaalista osuutta verrattuna kerralla maksettaviin vakuutuksiin, joiden osuus maksutulosta nykyisin on 90 prosenttia.

Taulukko 9

Ranskan viranomaisten esittämä SOCAPIn liiketoimintasuunnitelma

	<i>(miljoonaa Ranskan frangia)</i>			
	1995	1996	1997 arvio	1998 arvio
Liikevaihto	8 622	10 614	[. . .]	[. . .]
Vakuutustekninen kate		32	6	8
Yleiset kulut		-559	[. . .]	[. . .]
Liiketoiminnan tulos		-140	[. . .]	[. . .]
Sijoitustoiminnan nettotuotot		462	[. . .]	[. . .]
Tulos	110	230	228	241
Omat varat	1 444	1 761	2 210	2 448
Omien varojen tuotto	7,6 %	13,0 %	10,3 %	9,8 %

Socapilla ei ole samanlaisia vaikeuksia kuin muilla GANin vakuutusyhtiöillä. Yhtiön suorituskyky ja kannattavuus ovat hyvät. Ainoana ongelmana on yhtiön tekemien finanssitavaratalotoimintaa koskevien sopimusten jatkuminen CIC:n yksityistämisen yhteydessä ja Socapin näiden sopimusten mukaan CIC:lle maksamien provisoiden taso, joka voi vaikuttaa yhtiön kannattavuuteen.

GANin ja CIC:n erikseen toteutettavan luovutuksen yhteydessä on syytä selvittää näiden yrityskokonaisuuksien keskinäisiä kaupallisia suhteita ja omistussuhteita. GAN on ilmoittanut finanssitavaratalotoiminnan olevan keskeistä sen elinkelpoisuuden kannalta. Tämän vuoksi GAN haluaa säilyttää tiiviit kaupalliset sopimussuhteet CIC:n kanssa. Voimassa olevassa GANin ja CIC:n välisessä finanssitavaratalotoimintaa koskevassa sopimuksessa määrätään, että CIC saa [. . .] uusien vakuutus sopimusten vakuutusmaksuista, joista on vähennetty peruutukset, ja [. . .] vakuutuksista tehtyihin vakuutusmateriaaleihin varauksiin kohdistuvista veloituksista.

Sopimus on voimassa 8 vuotta, ja se voidaan uudistaa; sopimus voidaan myös irtisanoa, mutta tällöin toiselle sopimuspuolelle on maksettava noin 700 miljoonan frangin suuruinen sopimussakko, johon on yhdistetty CIC:n velvollisuus ostaa GAN Vien omistama 50 prosentin osakkuus Socapi-yhtiössä. GANin ja CIC:n erikseen toteutettavan luovutuksen yhteydessä tämä sopimus tar-

kistetaan. Ranskan viranomaisten antamien tietojen mukaan CIC lisännee Socapin omistustaan noin 55 prosenttiin samalla kun vakuutusmaksuista maksettavat provisiot kasvavat noin [. . .] ja odotettavissa olevasta irrottautumisesta maksettava sopimussakko poistetaan. Kun otetaan huomioon GANin yli 20 prosentin osakkuus CIC:ssä, voidaan katsoa, että GAN voi yhdistää konsolidoituun tilinpäätökseensä CIC:n tuloksen omistusosuutensa suhteessa ja säilyttää samalla CIC-osakkuutensa ansiosta määräysvallansa Socapissa⁽¹⁴⁾ ja näin yhdistää Socapin kokonaisuudessaan konsolidoituun tilinpäätökseen. Lisäksi GAN haluaisi myös finanssitavaratalotoiminnasta tehdyn sopimuksen vahinkovakuutusten alalle perustamalla uuden yrityksen (Progress), jonka osakkeista se omistaisi enemmistön.

Tässä yhteydessä on korostettava finanssitavaratalotoiminnasta tehtyjen sopimusten kolmenlaista merkitystä eli niiden merkitystä GANin elinkelpoisuuden, CIC:stä saatavan myyntihinnan sekä Socapin kannattavuuden kannalta. Tasapainoisessa ratkaisussa GANin pitäisi voida luottaa suureen ja vakaaseen tulolähteeseen samalla kun estettäisiin sellaista CIC:n ostajaa, jolla ei olisi mahdolli-

⁽¹⁴⁾ GAN omistaa suoraan 45 prosenttia Socapin osakepääomasta ja vielä 10 prosenttia osakkuusyhtiönsä CIC:n kautta, josta se omistaa 20 prosenttia. Nämä osakkuudet yhdessä antavat GANille määräysvallan Socapissa.

suutta käyttää CIC:n verkostoa vapaasti omien vakuutus- tuotteidensa jakeluun, yrittämästä saada hyvitystä tämän mahdollisuuden puuttumisesta CIC:stä maksamansa alhaisemman hinnan muodossa. Socapi puolestaan ei halua joutua maksamaan liikaa provisioita CIC:lle, koska tämä heikentäisi Socapin kannattavuutta. Koska nämä sopimukset todennäköisesti vaikuttavat GANin ja Socapin elinkelpoisuuteen sekä valtion tukitoimenpiteen nettomääräisiin kustannuksiin, komission on valvottava, että nämä sopimukset täyttävät sekä mahdollisimman alhaisia tukitoimenpiteen nettomääräisiä kustannuksia että elinkelpoisuuden varmistamista koskevat kaksitahoiset vaatimukset. Tältä osin komissio on sitä mieltä, että esitettyjen suuntaviivojen avulla näiden kaksitahoisten vaatimusten täyttäminen voidaan varmistaa.

c) GAN International

GAN SA toimii edelleen laajasti ulkomailla GAN International -holdingyhtiön ryhmitettyjen tytäryhtiöidensä välityksellä. GAN Internationalin kokonaisliikevaihto ylitti 14 miljardia frangia vuonna 1996, mikä on noin 25 prosenttia GAN-ryhmän vakuutustoiminnan liikevaihdosta. Yhtiö toimii pääasiassa vahinkovakuutusten alalla (62 prosenttia liikevaihdosta). Lähes 46 prosenttia GAN Internationalin liikevaihdosta kertyy Yhdistyneestä kuningaskunnasta, Italian osuus on 13 prosenttia, Espanjan 6 prosenttia ja sekä Kanadan että Marokon osuus noin 5 prosenttia. Yhtiöllä on tytäryhtiöitä myös Yhdysvalloissa, Saksassa, Sveitsissä, Portugalissa ja Luxemburgissa. Kaikki tytäryhtiöt ovat kannattavia GAN Canadaa lukuun ottamatta, mutta niiden omien varojen tuotto on heikko Marokossa toimivaa tytäryhtiötä lukuun ottamatta; Marokon tytäryhtiö on myös ainoa, jossa GANin osuus ulkomaiden markkinoista ylittää selvästi 1 prosentin.

Esitettyssä suunnitelmassa GAN Internationalin liikevaihdon arvioidaan alenevan 14 miljardista 12 miljardiin frangiin vuonna 1997 erityisesti GAN Belgium- ja CTR-yhtiöiden vuonna 1996 toteutuneen luovutuksen vuoksi; yhtiöt on yhdistetty GAN Internationalin tilinpäätökseen vuoden 1996 alkupuoliskon ajalta⁽¹⁵⁾. Tämän jälkeen liikevaihto kasvaa uudelleen 13 miljardiin. GAN International -yhtiön tulos jää todennäköisesti noin [...] miljoonaa frangia tappiolliseksi vuonna 1997 ja on jälleen voitollinen vuonna 1998. Koko ryhmän tasolla omien varojen tuotto jää edelleen alle yhden prosentin vuonna 1998. Näin ollen GAN International -ryhmään kuuluu joukko tytäryhtiöitä, joista jotkin ovat kannattavia ja elinkelpoisia, kuten Marokossa toimiva tytäryhtiö, mutta toiset heikentävät koko ryhmän kannattavuutta.

d) GANin vakuutustoiminnan elinkelpoisuutta koskevat päätelmät

Edellä esitetyn harkinnan perusteella GANin vuodeksi 1998 suunnitellamat tervehdyttävät ja kannattavuutta

⁽¹⁵⁾ Vuoden 1996 tilinpäätöksen liitetietojen mukaan GAN Belgiumin liikevaihto oli 550 miljoonaa ja CTR:n liikevaihto oli 1 880 miljoonaa Ranskan frangia.

parantavat toimenpiteet jättävät epävarmaksi sen, ovatko ryhmän vakuutustoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt elinkelpoisia itsenäisinä yrityksinä. Erityisesti GAN Vie- ja GAN Capitalisation -tytäryhtiöillä on ongelminaan sijoitussalkkuihin sisältyvien omaisuuserien riittämätön tuotto verrattuna vakuutetuille taattuun vähimmäistuottoon. Yhtiöt ovat suuressa vaarassa menettää markkinaosuutensa, jos vakuutetut irtisanovat sopimuksia lähivuosina. Lisäksi on korostettava sitä, että huomattava osa omaisuuseristä koostuu ryhmän tytäryhtiöiden tekemistä sitoumuksista, joiden arvo on epävarma. Herkkyysanalyseista käy lisäksi ilmi yhtiöiden suuri alttius korkojen vaihtelulle. Vahinkovakuutustoiminnassa on jo aiemmin toteutettu voimakkaita rakenneuudistustoimia, mutta toiminta on [...] alijäämäistä varsinkin liian suurten liiketoiminnan kulujen vuoksi. Vuonna 1998 yhtiön kolmenlaisten vakuutustoimintojen kannattavuuden odotetaan olevan noin 5 prosenttia (vahinkovakuutusten 4,6 prosenttia, henkivakuutusten 5,8 prosenttia ja säästövakuutusten 5,6 prosenttia) [...]. Koska näiden yhtiöiden kilpailuasemassa, omissa varoissa ja sijoitussalkuissa on puutteita, niiden elinkelpoisuus jää heikoksi ilman riittävän vahvaa ja riittävän suurin pääomin toimivaa kumppania. Myös Socapin muita parempi kannattavuus heikkenee tulevaisuudessa. Socapin osuus GANin maksutulosta on kuitenkin vain noin 20 prosenttia vuonna 1998, mikä ei riitä korvaamaan muiden yhtiöiden heikkoa kannattavuutta.

Myös komission suorittamassa GANia koskevassa analyysissä Ranskan vakuutusmarkkinoiden, joilla yleisestä talouskasvusta ei juurikaan ole apua, arvioidaan kokonaisuutena olevan täysin kehittyneet. Vahinkovakuutusmarkkinoiden kasvu näyttää määräytyvän vakuutuskohteiden määrän vähäisen kasvun mukaan, kun taas henkilövakuutuksissa ei enää ole odotettavissa viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden kaltaista suotuisien verosäännösten, kotitalouksien säästämismahdollisuuksien rajoitusten sekä kilpailun voimistumisen aiheuttamaa kasvua. Lisäksi keskinäiset vakuutusyhtiöt ja finanssitavaratalot, joiden liiketoiminnan kulut ovat pienemmät vakuutus- tuotteiden pienempien jakelukustannusten vuoksi, tulevat kilpailijoiksi vakuutusasiamiesten ja meklarien markkinoille ja vievät varmasti osansa näistä markkinoista. Aivan uusi vakuutus- tuotteiden jakelukanava, puhelinmyynti, alentaisi todennäköisesti tavanomaisten vakuutus- tuotteiden voitto-osuuksia. Tästä näkökulmasta katsottuna GAN oli välivaiheessa, sillä se on yhtäältä jo pystynyt hyödyntämään yhteyksiään CIC:n pankkiverkoston henkivakuutusten jakelussa, mutta toisaalta sillä on muiden vakuutusten jakelussa korkeammat keskimääräiset liiketoiminnan kustannukset muiden perinteisten vakuutusyhtiöiden tavoin. Tämän vuoksi oli ymmärrettävää, että GANin tavoitteena oli säilyttää kumppanuus CIC:n kanssa jopa CIC:n määräysvallasta luovuttaessa, sillä tämä kumppanuus on ryhmän merkittävin menestystekijä.

Tämän vuoksi ja ottaen huomioon GANin vakuutusyhtiöiden toimintaympäristön komissio katsoo, että näiden yhtiöiden elinkelpoisuus voidaan varmistaa ainoastaan,

jos yhtiöt luovutetaan kumppaneille, joilla on taloudelliset ja inhimilliset voimavarat GANin vakuutustoimintojen välttämättömän ja perusteellisen rakenneuudistuksen toteuttamiseen.

Komissio katsoo erityisesti, että yksi tai useampi taloudellisesti vahva ja GANia suurempien pääomien turvin toimiva sijoittaja voisi varmistaa GAN-ryhmään kuuluvien yhtiöiden elinkelpoisuuden antamalla sille lisää pääomaa ja saada yhtiöt näin täyttämään lakisääteiset velvollisuutensa selvemmän turvamarginaalin avulla. Lisäksi tämä tuki antaa synergiaetuja useilla tasoilla. Toiminnassa voidaan saavuttaa suurtuotannon edut varsinkin lisäämällä vakuutusvirkailijoiden työn tuottavuutta ja alentamalla näiden virkailijoiden yksikkökustannuksia sekä henkilöä kohden laskettuja yleisiä kuluja. Koska GANin toiminta on keskitetympää kuin muiden johtavien vakuutusyhtiöiden, vakavarainen ostaja saattaisi kyetä hajauttamaan GANin voittoa tuottavia toimintoja nykyistä enemmän. Kun otetaan huomioon yhtiön sijoitussalkussa olevan omaisuuden keskittyminen kiinteistöalalle ja ryhmän sisäisiin osakkuuksiin sekä yhtiön alhainen kannattavuus, riittävän suuren ja helposti rahaksi muutettavan sijoitus-salkun omistava ostaja saattaisi kyetä hajauttamaan salkkua enemmän ja lisäämään sen tuottoa. Tukimenettelyn avulla voitaisiin myös alkaa purkaa kannattavuutta ja maksuvalmiutta heikentäviä pääoma-, rahoitus- ja takuusidoksia. Komissio katsoo lopuksi, että suunnitellut myynnit vähentävät moral hazard -ongelmaa, joka johti näin suuren yhtiön maksukyvyttömyyteen, ja vahvistavat ryhmän valvontamekanismeja siten, että sen johtamista valvotaan aiheuttamatta markkinoiden vääristymiä.

Tässä suhteessa komissio panee merkille Ranskan viranomaisten päätöksen myydä CIC ja GAN yhdessä tai erikseen kumppaneille, jotka todennäköisesti vahvistavat niiden elinkelpoisuutta tulevaisuudessa ja varmistavat niiden kehittämisen pitkällä aikavälillä, ja aloittaa toimet ostajien löytämiseksi ja myynnin toteuttamiseksi niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään 30 kesäkuuta 1998, noudattaen 6 päivänä elokuuta 1986 säädetyn lain säännöksiä avoimuudesta ja ostajaehdokkaiden tasapuolisuudesta kohtelusta.

5.2 Vastikkeet

Monet näkökohdat edellyttävät, että komissio pohtii kysymystä vastikkeista erityisen tarkoin. Ensimmäinen näkökohta on, että kyseiset tuet, joiden kokonaismäärä on 24 miljardia Ranskan frangia, ovat huomattavan suuret. Toiseksi uudet tuet täydentävät komission vuonna 1996 hyväksymää tukea, mikä ei oikeastaan ole vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutokseen myönnettävää valtion tukea koskevien suuntaviivojen mukaista. Tässä yhteydessä on huomattava, että

uudet tuet ilmoitettiin komissiolle ainoastaan muutamia kuukausia sen jälkeen, kun komissio oli vuonna 1996 tehnyt päätöksensä, ja että ne liittyvät toteuttamattomaan rakenneuudistussuunnitelmaan, mikä herättää vakavia epäilyksiä sen suhteen, annettiinko komissiolle täydelliset tiedot kaikista päätöksenteon kannalta tarpeellisista teki-joistä vuoden 1996 syksyllä. Kolmanneksi on otettava huomioon, että CIC:n yksityistämistä koskevaa veloitetta, joka oli tärkein aiempaan päätökseen liittyvä edellytys, ei ole vielääkään toteutettu. Lopuksi on vielä huomattava tukiin liittyvät kilpailun vääristymistä koskevat merkittävät tekijät.

Tässä yhteydessä on syytä muistaa, että valtion avoimen tai epäsuoran tuen vahvistama GAN-ryhmä ryhtyi menneinä vuosina hintakilpailuun markkinaosuksiensa kasvattamiseksi etenkin kiinteistöalan rahoittamisen ja vahinkovakuutusten osalta, mikä johti siihen, että sille aiheutui erittäin suuria tappioita. Tällainen toiminta on erityisen epätoivottavaa kahdesta syystä.

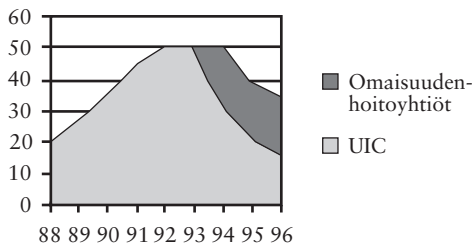
Ensiksikin yrityksen valvontajärjestelmän ("corporate governance") häiriintyneen toiminnan vuoksi nyt tarvittavien tukien loppusumma kohosi huomattavasti, koska valtio omaksui passiivisen asenteen. Tämä aiheutti myös moral hazard -ongelmaa.

Toiseksi pankki- ja vakuutusosalalla virheellisen tai varomattoman toiminnan seuraukset näkyvät vasta pitkän ajan kuluttua, koska liian suurten riskien ottamisen aiheuttamat taloudelliset tappiot tulevat yleensä esiin myöhemmin kuin muilla aloilla. Tämä puolestaan mahdollistaa uhkarohkean strategian harjoittamisen kauemmin kuin muilla aloilla ja aiheuttaa näin huomattavia vääristymiä.

Kiinteistöalan osalta on muistettava, että vuosina 1988—1992 GANin pankkitoimintaa harjoittava, nimenomaan kiinteistöalallaan erikoistunut tytäryhtiö enemmän kuin kaksinkertaisti taseensa loppusumman, joka nousi 19 miljardista yli 50 miljardiin. Yhtiö on kuitenkin kärsinyt jo lähes 27 miljardin tappiot. UIC:stä tuli yksi etenkin ammattimaisten kiinteistömarkkinoiden tärkeimmistä toimijoista. Vaikka UIC ja muut GAN-ryhmään kuuluvat yhtiöt eivät olleet ainoita kiinteistömarkkinoilla keinoilleita yrityksiä, GAN kuuluu Crédit Lyonnais'n ohella niihin ryhmiin, joiden maksettavaksi jää suurin lasku⁽¹⁶⁾ vuosilta 1992—1996, mikä johtuu erityisesti liiallisesta ja hallitsemattomasta riskien ottamisesta.

⁽¹⁶⁾ Äskettäin tehdyn tutkimuksen mukaan. Tutkimus julkaistiin Les Echos -lehdessä, ja Ranskan viranomaiset viittasivat siihen kertomuksessaan.

UIC:n ja omaisuudenhoitoyhtiöiden omaisuuden kokonaismäärä
(miljardia Ranskan frangia)

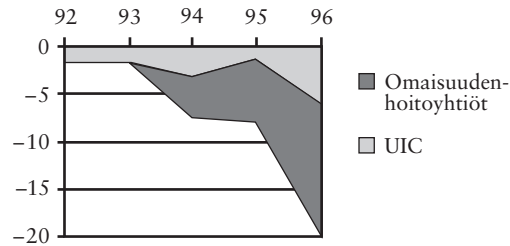
Myös vahinkovakuutusalan kasvu oli liian nopeaa riskien valintamahdollisuuksiin verrattuna, kuten edellä on osoitettu. Koska GAN-ryhmän toiminta vakuutus- ja pankkialalla sekä erityisesti sen kiinteistöalan rahoitustoiminta oli merkittävää, ryhmän toiminnan laajentamiseen ja hintapolitiikkaan liittyvät toimet haittasivat sen kilpailijoita ja erityisesti varovaisimpia toimijoita, jotka päättivät jättäytyä keinottelun, hintasodan ja hallitsemattoman markkinaosuusien valtaamisen ulkopuolelle. Koska kyseiset tuet oli tarkoitettu korvaamaan aikaisempien vuosien huonosti hallitun laajentumisen aiheuttamia tappioita, niihin liittyy huomattavaa kilpailun vääristymistä, sillä ne torjuvat ennakoita tällaisista toimista vapailla kilpailumarkkinoilla tavallisesti aiheutuvat seuraukset eli sen, että virheellisesti toimiva yritys häviää markkinoilta. Ilman tukia GAN olisi itse asiassa joutunut konkurssiin, ja sen kilpailijat olisivat voineet ostaa sen osiin jaetun omaisuuden.

Kun edellä esitetty otetaan huomioon, niiden toimien, jotka GAN toteuttaa tuen kilpailua vääristävien vaikutusten minimoimiseksi, on kohdistuttava ryhmän koko kilpailutilanteeseen ryhmän harjoittamalla erilaisilla pankki- ja vakuutusalan toimialoilla Ranskassa ja ulkomailla. Koska GAN-ryhmällä on yhdistettyä pankki- ja vakuutusalan toimintaa, vastikkeiden on koskettava kumpaakin näistä aloista.

Aikaisemmin myönnettyjen tukien yhteydessä Ranskan viranomaiset sitoutuivat noudattamaan vuonna 1996 tehdystä päätöksestä johtuvaa velvoitettaan eli velvoitetta vähentää GANin läsnäoloa markkinoilla luopumalla CIC-ryhmän osake-enemmistöstä. Luopumisen on tapahduttava pian, koska se on edellytyksenä myös ryhmän muiden osien elinkelpoisuudelle, sillä se mahdollistaa pääomaan, rahoitukseen ja takuisiin liittyvien sidonnaisuuksien purkamiskehityksen aloittamisen ryhmän osien välillä sekä lisää näiden osien joustavuutta. Yksityistäminen voidaan toteuttaa joko samaan aikaan tai eri aikaan kuin GANin yksityistäminen, ja se on aloitettava mahdollisimman nopeasti, kuitenkin ennen 30 päivää kesäkuuta 1998.

Uusien tukien yhteydessä Ranskan viranomaiset vakuuttivat, että CIC:n yksityistäminen liittyy useisiin muihin

UIC:n ja omaisuudenhoitoyhtiöiden rahoittamisesta aiheutuneet kulut (miljardia Ranskan frangia)

yksityistämistöimiin, jotka GAN on toteuttanut kahden viime vuoden aikana uudistaakseen rakenteitaan ja luopuakseen toimialoista, jotka eivät ole välttämättömiä ryhmän ydintoimintojen kannalta ja jotka koskevat sekä tytäryhtiöitä (kuten Gan Belgiumia, Gan Canadaa (Eliteä), CFJPE:tä, HNL:ää ja CTR:ää) että teollisuuden ja rahoitusalan osakkuuksia (kuten Totalia ja Société Généraleä sekä Gan Avenirin omaisuutta). Näistä myynneistä GAN sai yli 5 miljardin Ranskan frangin kirjanpidollisen voiton, ja myyntihinta oli noin 4,6 miljardia frangia. Kansainvälisessä toiminnassa kahden viime vuoden aikana toteutetut myynnit koskevat noin 19:ää prosenttia ulkomailla harjoitetun toiminnan kokonaisliikevaihdosta. Ranskan viranomaiset vakuuttivat myös, että aloitetun rakenneuudistuksen vuoksi GAN menettää väistämättä paljon markkinaosuuksiaan, mikä palauttaa GANin vuoden 1990 alun tasolle. GANin yhdistetyn vahinko- ja henkivakuutusalan markkinaosuuden Ranskassa pitäisi pienentyä 4,6 prosenttiin vuoden 1998 lopussa. Erityisesti GAN IA:n markkinaosuus alentunee vuoden 1993 5,4 prosentista 4,3 prosenttiin vuonna 1998. Ranskan viranomaiset väittivät myös, että GAN SA:n, CIC:n ja UIC:n myymistä erikseen (joka merkitsisi GAN-ryhmän hallittua jakamista osiin) olisi jo sinänsä pidettävä vastikkeena.

Näitä myyntejä, jotka joka tapauksessa ovat rakenneuudistuksen ja elinkelpoisuuden kannalta välttämättömiä, ei kuitenkaan voida pitää todellisina uusiin tukiin liittyvinä vastikkeina, koska uudet tuet ovat seitsemän kertaa aiempia tukia suuremmat, koska tuet kuuluivat jo ensimmäiseen suunnitelmaan ja koska GAN voi antaa lisää vastikkeita elinkelpoisuuttaan vaarantamatta ja jopa sitä parantaen. Pelkkää markkinaosuusien alentamista ei voida pitää riittävänä vastikkeena etenkin, kun otetaan huomioon tuen suuri määrä ja sen toistuva luonne, eikä varsinkaan sen vuoksi, että nämä pienennykset johtuvat ainoastaan tuottamattomia sopimuksia koskevista vapaaehtoisista vähennyksistä, joilla pienennetään tappiota ja lisätään tuottavuutta. Koska ryhmää ja sen eri osia ei aseteta konkurssiin, jossa sen omaisuus ja markkinaosuudet hajotettaisiin, ja koska tärkeimmät ryhmään kuuluvat yhtiöt säilyvät lähes entisellään ja jatkavat toimintaansa siten, että niiden välillä on edelleen huomattavia sidonnaisuuksia, GANin, CIC:n ja UIC:n erillistä luovutusta ei voida pitää todellisena vastikkeena etenkin, koska luovutus on elinkelpoisuuden kannalta välttämätön. Ryhmän osien yksityistämistä ei myöskään voida pitää vastikkeena

silloin, kun valtion tuet ovat tehneet luovutuksen toteuttamisen mahdolliseksi.

Näin ollen komissio on sitä mieltä, että ulkomaisen vakuutustoiminnan, joka vastaa noin 25 prosenttia GANin liikevaihdosta, luovutusta voidaan harkita, koska luovutus ei todennäköisesti vaaranna GANin elinkelpoisuutta.

Tässä yhteydessä Ranskan viranomaiset korostivat kuitenkin, että GAN International muodostaa GANin kannalta tärkeän voimavaran kolmesta merkittävästä syystä: ensinnäkin se antaa GANille mahdollisuuden palvella asiakkaitaan ulkomailla, toiseksi se muodostaa tulolähteen, johon liittyvät suhdanteet ovat erilaiset kuin Ranskan markkinoiden suhdanteet, ja kolmanneksi GAN Internationalin yksityistäminen voisi hidastaa ja jopa vaikeuttaa GAN SA:n myymistä.

Komissio on edellä esitetyn perusteella sitä mieltä, etteivät nämä näkökohdat ole niin merkittäviä, että GANin kansainvälisen verkon säilyttämistä nykyisessä muodossaan voitaisiin pitää välttämättömänä. Komissio katsoo, että GANin asiakkaiden palveleminen ulkomailla ei välttämättä edellytä omaa tytäryhtiötä paikallisilla markkinoilla, vaan että palvelusta voidaan huolehtia myös tekemällä yhteistyösopimuksia muiden ranskalaisten tai kansainvälisten yhtiöiden kanssa. Toiseksi GANin yksittäisten kansainvälisten toimintojen osuus ryhmän liikevaihdosta on rajoitettu, joten kyseisten tytäryhtiöiden suhdanteita tasapainottava vaikutus on hyvin vähäinen. Kolmanneksi GAN ei ole markkinajohtaja kansainvälisillä vakuutusmarkkinoilla, koska sen markkinaosuudet ovat vähäiset muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, eikä sillä siis ole merkittävää strategista asemaa kansainvälisillä markkinoilla. Neljänneksi kansainvälinen toiminta ei näytä olevan GANin elinkelpoisuuden kannalta tarpeellista, vaan GANin on päinvastoin keskitettävä toimintansa uudelleen luopumalla kaikesta sellaisesta, mikä ei ole aivan välttämätöntä sen ydintoiminnan — vakuutusalan toiminta Ranskassa — uudelleenrakentamiselle. Koska kansainvälinen toiminta ei ole välttämätöntä GANin elinkelpoisuudelle, sen voidaan katsoa muodostavan vastikkeen tuen vääristäville vaikutuksille. Tämän vuoksi komissio katsoo, että kansainvälisen verkoston pienentäminen 50 prosenttia vuoden 1996 lopussa kirjattuun liikevaihtoon nähden on hyväksyttävä vastike. Tätä silmällä pitäen ja jotta GANin myyntiprosessi ei vaikeutuisi, ostajalle voidaan jättää mahdollisuus valita, mitkä myynnit toteutetaan komission asettaman tavoitteen saavuttamiseksi.

Tältä osin komissio panee merkille 18 päivänä heinäkuuta 1997 päivättyyn talous- ja valtiovarainministerin kirjeeseen sisältyvän Ranskan viranomaisten sitoutumisen siihen, että GAN tai GANin luovuttamisen jälkeen sen ostaja pienentää viimeistään 12 kuukauden määräajan kuluessa GANin myyntiajankohdasta lukien GANin

kansainvälisen vakuutustoiminnan liikevaihtoa 50 prosenttia 31 päivänä joulukuuta 1996 tehdyn tilinpäätöksen tasosta (14 miljardia) myymällä omaisuutta kolmansille.

Erityisesti ryhmän pankkitoiminnan osalta komissio katsoo, että vastikkeiden antaminen on myös välttämätöntä, koska UIC, josta suurimmat ongelmat johtuvat, oli CIC:n tytäryhtiö ennen kuin se siirrettiin GANin omistukseen, ja että UIC:lle myönnetyt tuet hyödyttävät suoraan CIC:tä, joka on UIC:n velkoja. Tämän vuoksi on otettava huomioon, että on jo suunniteltu huomattavia yksityistämisiä, jotka siis koskevat CIC:tä (komission vuonna 1996 tekemän päätöksen mukaisesti), UIC:tä sekä UIS:ää (joka on UIC:n leasingrahoitustoimintaa harjoittava tytäryhtiö). Erityisesti on pantava merkille, että UIS on kannattava rahoituslaitos, jonka omien varojen tuotto on viimeisen kuuden vuoden aikana ollut noin 12 prosenttia; sen pörssi-arvo on noin 3 miljardia Ranskan frangia, ja se muodostaa siis merkittävän vastikkeen. Näin ollen komissio panee merkille Ranskan hallituksen sitoumuksen luopua vuoden 1998 loppuun mennessä UIC:stä ja kaikista niistä osakkuuksista, joita GAN-ryhmän eri yhtiöillä on UIS:ssä.

Erityisesti pankkialalla ei voida todeta olevan mitään muuta merkittävää vastiketta, kun otetaan huomioon, että CIC-pankkiryhmä ei toimi kansainvälisillä markkinoilla merkittävässä määrin ja että kansallisen verkoston pienentäminen saattaisi vaarantaa ryhmän elinkelpoisuutta entisestään. Kun otetaan huomioon CIC:n herkkyys GAN-ryhmän muiden osien suhteen, ei CIC:n vakaavaraisuusaste, joka on edelleenkin suurempi kuin lakisääteinen vähimmäismäärä, ole erityisen suuri (9 prosenttia, josta 5 prosenttia koskee ydintoimintaa) erityisesti, kun sitä verrataan muihin Euroopan luottolaitoksiin. Voidaan siis päätellä, että myös CIC:n tuki on rajoittunut aivan välttämättömimpään vähimmäismäärään. Tämä on tärkeä tekijä myös vastikkeiden kannalta, sillä CIC ei voi jatkaa aggressiivista strategiaansa, ellei se saa uudelta yksityiseltä osakkeenomistajalta lisää omia varoja. Jos uusia riskejä ilmenee, CIC:n on etsittävä tarvittavat joustavuutta lisäävät puskuritekijät uudistamalla taseensa rakenne.

Komissio katsoo kuitenkin, että kun GANin omistamat osakkuudet otetaan huomioon, vastikkeiksi on mahdollista ja asianmukaista tarjota muita omaisuuseriä. Tämän vuoksi komissio panee merkille Ranskan hallituksen sitoutumisen siihen, että GAN myy myös eräät osakkuutensa strategisesti merkittävässä yrityksissä noin 2,4 miljardilla Ranskan frangilla. Voidaankin ajatella, että nämä omaisuuserät eivät enää uuden liiketoimintasuunnitelman mukaan kuulu GANin ydintoimintaan ja että niistä voidaan luopua ilman, että GANin elinkelpoisuus vahingoittuu. Komissio katsoo, että nämä myynnit on toteutettava vuoden 1998 loppuun mennessä ja että sitoumuksen noudattamista arvioitaessa käytetään vertailukohtana 31 päivänä joulukuuta 1996 kirjattua taseen loppusummaa.

5.3 Muut ehdot

Komissio katsoo, että on tarpeen noudattaa myös eräitä muita ehtoja vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutokseen myönnettävää valtion tukea koskevien suuntaviivojen mukaisesti.

Jotta vältetään tilanne, jossa tuen myöntäminen johtaa siihen, että markkinoille syntyy jälleen liian voimakkaita yrityksiä, jotka voivat harjoittaa kohtuuttoman aggressiivista politiikkaa, tukea saavan yrityksen on itse rahoitettava huomattava osa rakennemuutostuskuluistaan ja hyväksyttävä markkinaosuuksiansa pieneneminen markkinoilla, joilla on liikkapapiteettia. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutokseen myönnettävää valtion tukea koskeviin suuntaviivoihin sisältyvästä periaatteesta, jonka mukaan tukea saaneen yrityksen ei pidä luopua ainoastaan niistä tytäryhtiöistä ja toimialoista, jotka rasittavat sen tulosta (kuten GANin kohdalla kiinteistöalan tytäryhtiöt ja toiminta), vaan sen on luovuttava myös sellaisesta hyvänlaatuisesta omaisuudesta ja sellaisista tytäryhtiöistä, joiden avulla yritys voisi saada rakennemuutostuksensa rahoittamisessa tarvittavia varoja ja minimoida julkisten varojen tarpeen; näin ollen uuden tuen määrä rajoitetaan ehdottomasti välttämättömään ja yrityksen on osallistuttava merkittävässä määrin rakennemuutostuksensa kustannusten rahoittamiseen.

Komissio on sitä mieltä, että kun edellä esitetyt ryhmään kuuluvien yritysten elinkelpoisuutta ja vaadittujen vastikkeiden arviointia koskevat näkökohdat otetaan huomioon, kyseinen vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutokseen myönnettävää valtion tukea koskevissa suuntaviivoissa määrätty edellytys tulee noudatetuksi.

Periaate, jonka mukaan tuen on rajoitettava ainoastaan ehdottomasti välttämättömään määrään, edellyttää yhtäältä sen valvomista, että GANilla on riittävästi omia varoja lakisääteisten velvoitteidensa täyttämiseen ja myynnin valmisteluun, mutta toisaalta sen valvomista, että GAN ei saa omia varoja ehdottomasti välttämättömään määrään enempää. Lisäksi voidaan ajatella, että lyhyellä aikavälillä toteutettavissa myynneissä ostaja huolehtii yleensä siitä, että lakisääteiset velvoitteet tulevat täytenä, kuten on jo tapahtunut muissa vastaavanlaisissa tapauksissa. Tältä osin komissio panee merkille ensinnäkin sen, että valtion tukitoimien jälkeen ryhmän pääoman määrä on juuri alinta lakisääteistä tasoa korkeampi ja että tuella siis tuskin vahvistetaan GANia enempää kuin on rakennemuutostuksen kannalta aivan välttämättömää. Komissio toteaa myös, että tuen määrä ei ole liian korkea, kun otetaan huomioon ne kustannuksiin ja kilpailun vääristymiseen liittyvät mahdolliset vaikutukset, joita ryhmän joutumisella konkurssiin voisi olla GANin kilpailijoihin, sekä muut mahdolliset rakennemuutostusvaihtoehdot.

Lisäksi komissio katsoo, että ryhmään kuuluvien yhtiöiden elinkelpoisuudesta yhä vallitsevat epäilykset eivät kuitenkaan kyseenalaista komission arviota niiden kyvystä harjoittaa toimintaansa luovutukseen asti.

Vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutokseen myönnettävää valtion tukea koskevien suuntaviivojen mukaisesti niiltä GAN-ryhmään kuuluvilta yrityksiltä, jotka ovat saaneet kyseisiä valtion tukia osakepääoman korotuksina, joilla on verotuksessa katettu ryhmän tappiota, on poistettava mahdollisuus vähentää nämä tappiot tulevien vuosien verotuksessa.

Kuten 5.1.1 kohdassa jo esitettiin, kilpailun kannalta ei ole hyväksyttävää, että GAN tai CIC voisivat ostaa omaisuudenhoitoyhtiöiden nimiin siirrettyä omaisuutta. Tämän vuoksi tällainen mahdollisuus on suljettava pois GANin ja CIC:n myyntiin asti.

Komissio katsoo, että GANin, CIC:n, UIC:n ja UIS:n myynti on toteutettava sellaisten tarjouskilpailumenettelyjen avulla, jotka ovat avoimet kaikille mahdollisille ranskalaisille ja ulkomaisille ostajille; että sopimusasiakirjat eivät saa sisältää sellaisia lausekkeitä, jotka voisivat rajoittaa epäasianmukaisella tavalla mahdollisten ostajajohdokkaiden määrää tai jotka kohdistuvat johonkin tiettyyn mahdolliseen ostajajohdokkaaseen; ostajien valinta on toteutettava siten, että pyritään optimoimaan myynnistä saadut tulot sekä varmistamaan, että uudet osakkeenomistajat kykenevät todellakin vahvistamaan myytyjen yritysten elinkelpoisuutta tulevaisuudessa ja varmistamaan niiden kehittämisen pitkällä aikavälillä. Tämän vuoksi sopimusasiakirjat on toimitettava komissiolle etukäteen.

On itsestään selvää, että GAN-ryhmään kuuluvien yritysten on vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutokseen myönnettävä valtion tukea koskevien suuntaviivojen mukaisesti kohdistettava luovutuksesta saamansa varat ryhmän sisäisten suhteiden rakennemuutostukseen ryhmän eri osien välisen pääomaan, rahoitukseen ja takuisiin liittyvien sidonnaisuuksien vähentämiseksi.

Lopuksi on mainittava, että rakennemuutostussuunnitelman sekä komission asettamien edellytysten moitteetonta täytäntönpäytämisä on tarpeen valvoa. Tämän vuoksi Ranskan viranomaisten on toimitettava komissiolle kertomus säännöllisesti kuuden kuukauden välein komission päätöksen päiväyksestä lukien siihen asti, kunnes tämän päätöksen 2 ja 3 artiklassa eritellyt sitoumukset ja edellytykset on täytetty. Lisäksi tärkeimpien yritysten vuosikertomukset ja osavuositarkastukset on yhtiöiden yksityistämiseen asti toimitettava komissiolle viipymättä aina sen jälkeen, kun niiden hallintoneuvostot ovat hyväksyneet ne. Tähän velvoitteeseen liittyvät yksityiskohdat esitetään tämän päätöksen 4 artiklassa.

6. PÄÄTELMÄT

Päätelmänä voidaan todeta, että vuonna 1995 toteutettu 2,86 miljardin Ranskan frangin osakepääoman korotus ja vuodeksi 1997 suunnitellut 11 miljardin Ranskan frangin osakepääoman korotukset sekä valtion sitoumus ottaa vastuulleen non 9 miljardin Ranskan frangin suuruiset tappiot, joita GANille aiheutui sen omaisuudenhoitoyhtiöille antamista takuista, sisältävät merkittäviä perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja val-

tion tukia. Koska suunnitelman tiettyihin osiin liittyy epävarmuustekijöitä, olisi otettava käyttöön se, että valtion GAN-ryhmän hyväksi tekemän sitoumuksen arvo voi olla 10 prosenttia arvioitua pienempi tai suurempi. Tuen enimmäismääräksi arvioidaan siis 23,76 miljardia Ranskan frangia.

Kaikki nämä tukitoimenpiteet on tutkittu huolellisesti perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla sen toteuttamiseksi, voidaanko niitä pitää yhteismarkkinoille soveltuvina. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella voidaan todeta, että GAN-ryhmälle myönnetty tuki noudattaa vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutokseen myönnettävää valtion tukea koskevissa suuntaviivoissa asetettuja edellytyksiä siinä tapauksessa, että noudatetaan tiettyjä ehtoja, joista toiset ovat välttämättömiä yrityksen elinkelpoisuuden kannalta ja joista toiset vastikkeita, joita on vaadittava sen päätelmän tekemiseksi, että tällainen huomattava tuki on yhteisön edun mukainen. Komissio on erityisesti sitä mieltä, että GANin ja UIC:n tukeminen on ollut ehdoton edellytys sille, että niiden voidaan todeta olevan elinkelpoiset. Tässä tilanteessa kyseinen tuki voidaan siis vapauttaa perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa sekä Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa määrätystä kiellosta, koska niitä voidaan perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan sekä Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan määräysten nojalla pitää yhteismarkkinoille soveltuvina,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

GANin rakenneuudistussuunnitelmaan sisältyvät toimenpiteet, joita ovat vuonna 1995 toteutettu 2,86 miljardin Ranskan frangin suuruinen osakepääoman korotus ja vuodeksi 1997 suunnitellut 11 miljardin Ranskan frangin suuruiset osakepääoman korotukset sekä valtion sitoumus ottaa vastattavakseen noin 9 miljardin Ranskan frangin määrään arvioidut tappiot, joita GANille aiheutui sen omaisuudenhoitoyhtiöille antamista takuista, ovat EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtion tukia, mutta niiden katsotaan olevan EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan sekä Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla yhteismarkkinoille soveltuvia ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen mukaisia. Koska suunnitelman tiettyihin osiin liittyy epävarmuustekijöitä, on otettava huomioon se, että valtion GAN-ryhmän hyväksi tekemän sitoumuksen arvo voi olla 10 prosenttia arvioitua pienempi tai suurempi, sekä rajoittaa tuen määrä 23,76 miljardiin Ranskan frangiin.

2 artikla

Edellä 1 artiklassa tarkoitettujen tukien sallimisen edellytyksenä on, että Ranska täyttää ensin seuraavat sitoumukset:

- a) Sen on myytävä CIC ja GAN joko yhdessä tai erikseen sellaisille kumppaneille, jotka voivat oletettavasti vahvistaa niiden elinkelpoisuutta tulevaisuudessa ja varmistaa niiden kehittämisen pitkällä aikavälillä.
- b) Sen on taattava, että toimet ostajien löytämiseksi ja myynnin toteuttamiseksi aloitetaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään ennen 30 päivää kesäkuuta 1998, ja että nämä toimet toteutetaan avoimuuden ja ostajaehdokkaiden tasapuolisen kohtelun periaatteita noudattaen.
- c) Sen on myytävä UIC sekä kaikkien GAN-ryhmään kuuluvien yritysten UIS:ssä omistamat osakkuudet ennen vuoden 1998 loppua.
- d) Sen on taattava, että GAN myy muut osakkuutensa strategisesti merkittävässä yrityksissä yhteensä noin 2,4 miljardilla Ranskan frangilla.
- e) Sen on taattava, että Bâticredit'n ja Parixelin omaisuuden käynnissä oleva myynti, joka on saatettava olennaisilta osin päätökseen ennen vuoden 1998 loppua, toteutetaan niin, etteivät CIC tai GAN voi hankkia näitä omaisuuseriä omistukseensa ennen myyntiään.
- f) Sen on taattava, että GAN, tai GANin myynnin jälkeen sen ostaja, alentaa viimeistään 12 kuukauden määräajan kuluessa GANin yksityistämiskohdasta lukien GANin kansainvälisen vakuutustoiminnan liikevaihtoa 50 prosenttia 31 päivänä joulukuuta 1996 annetun tilinpäätöksen tasoon verrattuna myymällä omaisuutta kolmansille.

3 artikla

Edellä 1 artiklassa tarkoitettujen tukien sallimisen edellytyksenä on, että Ranska täyttää myös seuraavat edellytykset:

- a) Sen on taattava, että kaikki tervehdyttämistoimenpiteet ja kaikki 1 artiklassa kuvattua järjestelyä varten hyväksytyt määräykset, jotka sisältyvät komissiolle esitettyyn rakenneuudistussuunnitelmaan, pannaan täytäntöön.
- b) Rakenneuudistussuunnitelmassa asetettuja edellytyksiä ei muuteta sen jälkeen, kun tähän päätökseen sisältyvät veloitteet on otettu huomioon, ellei asiasta ole sovittu ennakkolta komission kanssa.
- c) GAN-ryhmään kuuluvilta yrityksiltä, jotka ovat saaneet kyseisiä tukia, joilla on verotuksessa katettu ryhmän tappioita, on poistettava mahdollisuus vähentää nämä tappiot tulevien vuosien verotuksessa.
- d) Myynnistä saadut varat on kohdistettava ryhmän sisäisten suhteiden rakenneuudistukseen ryhmän eri osien välisten pääomaan, rahoitukseen ja takuisiin liittyvien sidonnaisuuksien vähentämiseksi.
- e) Sen on taattava, että GANin, CIC:n, UIC:n ja UIS:n myyntiä koskevat sopimusasiakirjat eivät sisällä lau-

sekteita, jotka ovat omiaan rajoittamaan epäasianmukaisella tavalla mahdollisten ostajaehdokkaiden määrää tai jotka kohdistuvat johonkin tiettyyn mahdolliseen ostajaehdokkaaseen, sekä se, että ostajien valinta toteutetaan siten, että pyritään optimoimaan myyntistä saadut tulot sekä varmistamaan se, että uudet osakkeenomistajat kykenevät todella vahvistamaan myyntyjen yritysten elinkelpoisuutta tulevaisuudessa ja varmistamaan niiden kehittämisen pitkällä aikavälillä.

- f) Sen on taattava, että 2 artiklan d kohdassa mainittu muiden osakkuuksien myynti strategisesti merkittävässä yrityksissä toteutetaan vuoden 1998 loppuun mennessä ja että myyntiä arvioitaessa käytetään vertailukohtana 31 päivänä joulukuuta 1996 kirjattua taseen loppusummaa.

4 artikla

Ranskan viranomaisten on oltava täysipainoisesti yhteistyössä tämän päätöksen noudattamisen valvomiseksi ja toimitettava komissiolle seuraavat asiakirjat:

- a) Ranskan viranomaisten laatima yksityiskohtainen kertomus, joka koskee komission päätöksen sekä rakenneuudistussuunnitelman soveltamista. Kertomuksessa on erityisesti:
- tarkasteltava valtion määräysvallassa edelleen olevien ryhmän eri osien elinkelpoisuutta vertaamalla eriteltyjä tuloksia suunnitelman sisältämiin arvioihin,
 - eriteltävä kaikki valtion kyseisen ryhmän osien hyväksi toteuttamat tukitoimet (osakepääoman korotukset, rahoitus, takuut, akordi jne.),
 - tarkasteltava yksityiskohtaisesti ryhmän eri osien välisten pääomaan, rahoitukseen ja takuisiin liittyvien sidonnaisuuksien purkamista,
 - selvitettävä, missä määrin 2 ja 3 artiklassa eriteltyt sitoumukset ja edellytykset on toteutettu.

Tällainen asiakirja on toimitettava komissiolle kuuden kuukauden välein komission päätöksen päiväyksestä lukien siihen asti, kunnes 2 ja 3 artiklassa eriteltyt sitoumukset ja edellytykset on täytetty.

- b) GAN-ryhmään kuuluvien yhtiöiden (eli GAN SC:n, GAN SA:n, GAN Vien, GAN IA:n, GAN Capitalisationin, Socapin, Progressin, CIC:n, UIC:n, UIS:n ja BIF:n) johdon sekä omaisuudenhoitoyhtiöiden toimitusjohtajien laatimat taseet, tuloslaskelmat sekä vuosikertomukset ja osavuositarkastukset yhtiöiden myyntiin asti. Nämä asiakirjat on esitettävä komissiolle viipymättä sen jälkeen, kun kyseisten ryhmän osien hallintoneuvostot ovat hyväksyneet ne.

Ranskan viranomaisten on sisällytettävä a kohdassa säädettyyn kertomukseen ryhmän eri osien yksityiskohtaiset tuloslaskelmat (myös väliaikaiset tuloslaskelmat) ja taseet siitä huolimatta, että he esittävät komissiolle b kohdassa säädettyä asiakirjat.

- c) UIC:n, UIS:n, CIC:n ja GANin suunniteltuihin myyntihankkeisiin liittyvät sopimusasiakirjat.

Nämä asiakirjat on toimitettava komissiolle ennakolta.

Komissio voi vaatia, että näiden asiakirjojen arvioimista sekä suunnitelman panemista täytäntöön arvioidaan erityistilintarkastuksissa.

5 artikla

Kumotaan 18 päivänä syyskuuta 1996 tehty komission päätös, joka annettiin tiedoksi Ranskalle 3 päivänä lokakuuta 1996, GANille myönnetyn 2,86 miljardin Ranskan frangin suuruisen valtion tuen hyväksymisestä.

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.

Tehty Brysselissä 30 päivänä heinäkuuta 1997.

Komission puolesta
Karel VAN MIERT
Komission jäsen